ДҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Буряат-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 212 (5364) | 1947 оной октябриин 28, вторник | Сэн 20 мүн.

Малай үбэлжэлгэ— мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн

Манай республикын колхозно таряашад болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые шууд сэхэор бэелүүлжэ, хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжүүлхэ талаар нилээд ехэ амжалтануудые туйлаба. Республикамнай энэ жилдэ тарилга ехээр хөхиөө гадна, һая наашадаашье үзэгдөөгүй үндэр ургаса ургуулаа. Тэрэнэй ашаар Бурят-Монголой колхозууд болзорһоо урид гүрөнтээ тоосоод, түсэбһее гадуур 600 мянган пуд тарыа тушаажа байна. Мүн баһа табан хушуун малаймнай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа хүдөө ажалые хүсэтэйгөөр хүгжөөн дэбжүүлхэ ябадала бата найдамтай үндэһэ һуури болоно гээшэ.

Бидэнэр саашадаа хүдөлмэриингөө иимэ темп, иимэ далайса гээшые алдангуйгөөр ажаллажа, «Дайнай һүүлэй үеда хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ хөмжөөнүүд тухай» тогтоолой туйлдаа хүртэр дүүргэгдэхэ ябадалые хангаха ehотойбди. Мүнөө хүдөө ажахын хабар-зунай ба намарай хүдөлмэринүүдэй гол түлөб дүүргэгдөөд байхада, адуу малаа садхалан дулаанаар ондо оруулха гэһэн асуудал табигдаад байна. Тиин адуу малай үбэлжэлгэ хадаа мүнөөдэрэй эгээл шухала зорилго болобо.

Һаяхан болоһон ВКП(б)-гэй Обкомой 28-дахи пленум болбол малай үбэлжэлые үнгэргэхэ хөмжөө-ябуулганууде хаража үзээд, тодорхой тогтоол гаргаба. Партийна организацинууд болбол малай үбэлжэлые бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэдөө энэ тогтоолые гарай хүтэлбэри болгон бэелүүлхэ ehотой. **«Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь түргэсхэхэ ба тэрэниие амжалтатайгаар үнгэргэхэ гээшэ малажалые хүгжөөхэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ областной партийна организацийн шухала зорилго болоно»** гэжэ партийн Обкомой пленум тоолоһон байна. Тиимэһээ хүдөөдэхи партийна организацинууд бүхэнэй, коммунист ба комсомолец бүхэнэй гол анхарал энэ хэрэгтэ хандуулагдаха ehотой.

Партийн Обкомой 28-дахи пленумэй энэ тогтоолые абаад байхадаа, түбхын түрүүндэ юу хэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые түргэнөөр түргэсхэхэ ябадал болоно. Мүнөөдэрэй байдалаар абаад үзэхэдэ, республикын олохон лэ колхозууд ба фермэнүүд үбэлжэлгэдэ үшөө бэлэн болоогүй, хашаа хотонь задагай, түлеэ залһан түхеөрэгдөөгүй, малаа уһалха газаргүй байжа байха юм. Бүхы малдаа бүхэли үбэл хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэгүй байһан баримта хадаа илангаяа ехэ дутагдал болоно. Тэжээлэй бата базаа байгуулха тухай хэды олон дахин хэлсэдэгшье һаа. Яруунын, Хажэнгын, Хориин, Сэлэнгын ба Зэдэн аймагууд мүнөө болтор тэрэ асуудалые шидхэжэ шадаагүй байһаар. Тэрэ аймагууд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбее хахадлаашьедүй байха юм. Иимэ бага тэжээлтэйгээр үбэлжэлгэдэ орожо болохогүй.

Тиимэ дээрэһээ партийн Обкомой пленум болбол тэжээл бэлэдхэлэй түсэбые сүм хүүрөхэ ябадалда тон шухала анхаралаа хандуулаад, «үбһэ тэжээл бэлэдхэлээр байгуулагдаһан түсэбые аймаг бүхэнөөр, мүн аймагуудта колхоз бүхэнөөр богони болзор соо заатагүй дүүргүүлгые хангаха, тиихын тулада хэрэгтэй хөмжөөгөөрынь бүлүүн тэжээл бэлэдхэлгые, тэжээлэй корнеплодуудые суглуулга ба хадагалалгые эмхидхэхэ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол болохоео байгаа үбэлжэлгын үедэ ниитын адуу малые тэжээлгүйдүүлжэ гарзалуулхагүйн тулада һолоомо, гуменнэ тэжээл, тэжээлэй корнеплод суглуулха, набша намаа болон набшаһата тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ, хагда сабшаха хүдөлмэринүүдтэ колхозуудай бүхы хүсэ ба аргые элсүүлхые үбһэ тэжээлэор тон балгаар хангатгаһан Яруунын, Хажэнгын, Хориин, Сэлэнгын ба Зэдэн аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажалай органууднаа тусгаар эрьлтэ хэнэ:

б) байгша оной ноябриин 5 хүртэр бүхы һолоомо, гуменнэ тэжээл ба тэжээлэй корнеплодуудые суглуулжа абаха ябадал хангаха:

в) байгша оной ноябриин 5 хүртэр бүхы үбһэн, гуменнэ ба шэмэтэ тэжээлнүүдые хэмжэлтэ, бүридхэлгэ болон тэрэниие колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй туштаан абалгые дүүргэхэ, тэжээл гаргашалха һара бүриин түсэбые колхоз, ферм, бригадын бүхэндэ хоеолгожо тэрэниие колхозуудай правленинүүдэй зүблөөнүүд дээгүүр баталуулаад, тэрэнтэй зохилдуулан, үбһэ тэжээлэй база байгуулха ябадалые тоогоогүй дээрэһээ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб үшөө дүүрэдүй байһаар. Байгша оной октябриин 15-ай байдалаар үбһэ сабшаха түсэб талмайн талаар 91 процент, үбһэнэй балова суглуулалтаар 54,3 процент, тэжээл силосовалгаар 66,5 процент дүүргэгдэһэн ба һолоомо суглуулга болон һүрилалтэ муугаар үнгэргэгдэжэ байха юм. Адуу малдаа хэрэгтэйдэхэ тэжээлэй хахадһаань багые бэлэдхэһэн Яруунын, Хориин, Хажэнгын ба Сэлэнгын аймагууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлые илангаяа муугаар үнгэргэжэ байна.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүрэлтын бирагүй байһан болобошье, олохон аймагууд тэжээл суглуулха хүдөлмэреэ болюулжархиһан, һолоомо суглуулга ба һурилалтые ehотой һайнаар ябуулаагүй байха юм. Бэлэдхэгдэһэн тэжээлые бүридхэлгэ, орпололго болон харуулһалга ханалтагүйгээр эмхидхэдэнхэй, тэрэнэй саста Иволгын, Хажэнгын, Кабанскын ба Байкало-Кударын аймагуудай колхозуудаар үбһэ, һолоомо болон гуменнэ тэжээлэй гутаһан, хулгайда орохон ушарнууд тохеолдобо.

Зарим аймагуудта адуу малай үбэлэй бэлшээрине бэлэдхэхэ асуудалнуудта бага анхарал табигдаагаа, бэлшээридэ ябаха малай тоо хүсэд гаргагдаагүй, колхозуудаар үрэг адуу, гүүртэнүүд болон отаранууде эмхидхэн байгуулха хөмжөөнүүд абтаагүй, үбэлэй бэлшээринүүдые таһалха, гэнэдэ һарабша, уһалууринуудые, мүн малшадай байрануудые түхеөрэхэ хүдөлмэринүүд мүнөө хүртэр дүүргэгдээгүй байна.

Малай байрануудые бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр эмхидхэглэнхэй. Зоотехническэ шөнө байрануудай барилгын түсэб миил 18 процент, бии байгаа байрануудай заһабарилга 52 процент дүүргэгдэһэн, адуу малай байрануудые сэбэрлэлгэ ба дезинфекци хэлгэ мүнөө хүртэр дүүрэдүй байха юм.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажалай органууд хадаа малажалай кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба тэдэнине бэхижүүлхэ, мүн тэдэнэртэ материально-ажабайдалай шухала нүхэсэлнүүдые байгуулха хүдөлмэринүүдые һуулаар ябуулна гэжэ тэмдэглэнэ.

Партийна хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, фермэнүүд ба бригадануудаар партийна болон партийно-комсомольско группануудые эмхидхэхэ ба бэхижүүлхэ, малажалай хүдөлмэрилэгшэдэй дунда партийно-политическэ хүдөлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь ВКП(б)-гэй айкомууд болбол колхозуудай партийна өхин организацинуудта туһалажа батаар үзүүлнэ. Республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгуйсэдкомууудай үнгэргэшэ жэлнүүдтэ адуу малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлэдхэжэ, тэрэниие хангалтагүйгөөр үнгэргэһэн ябадалһаа шухала тобшолол хэгүй, болохоео байгаа үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлэдхэхэ ба тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар бодото хөмжөөнүүдые абтагүй байһан дээрэһээ иимэ ехэ дутуунууд тохеолдобо гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглэнэ.

Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэн, тэрэниие амжалтатайгаар үнгэргэжэ, малажалые хүгжүүлхэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадал областной партийна организацийн шухала зорилго гэжэ тоолоод, ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй тогтоохонь хадаа:

Адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэхэ хөмжөө-ябуулганууд тухай

1947 оной октябриин 20—22-ой үдэрнүүдтэ болоһон ВКП(б)-гэй Обкомой XXVIII пленумэй тогтоол

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол республикын колхозно таряашад, МТС-үүд, совхозуудай хүдөлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай мэргэжэлтэд «Дайнай һүүлэй үеда хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ хөмжөөнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые дүүргэн, 1947 ондо хүдөө ажалые; тэрэнэй тоодо малажалые хүгжүүлхэ талаар хэдэн амжалтануудые туйлаһан байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Республикын колхозуудай адуу малай һүхы тоо 1947 оной октябриин 1-дэ 1946 оной эды хирэтэй сасуулхада 53900 толгойгоор олон болоһон, недондоной эды хирэдэ орходоо 28570 толгой бүхы түрэлэй залуу мал олоор абтажа, тэнжээгдэһэн байна. Адуу малай гарзалха ябадал яһала үсөөрһэн, нинтын малажалай ашаг шэмэ дээшэлһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол Бурят-Монголые ойрын жэлнүүдтэ хүгжөөн ба үндэр ехэ ашаг шэмэтэй малажалтай республика болгохо тухай партийн Центральна Комитедээр (б) гастной партийна организацийн урда табигдаһан зорилго үшөө хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Малажалые хүгжүүлгээр тоцоогдоһон гүрэнэй түсэб 1947 оной октябриин 1-эй байдалаар: адуу мореор—95 процент эбэртэ бодо малаар —97 процент, хони ямаагаар—99,9 процент, гахай үсхэбэрилхэ даалгабаряар 76,9 процент дүүргэгдэһэн байна. Адуу моридой тоо толгой олошоруулха даалгабаряа минь 3 аймаг, эбэртэ бодо малай—13 аймаг, хони, ямаанай 11 аймаг ба гахай үсхэбэрилхэ даалгабарыа 1 аймаг дүүргэһэн байна юм. Хажэнгын, Хориин, Түнхэнэй ба Тарбагатайн аймагуудай колхозуудаар ургалга туйлдаһаа байтагай харин нелондоной октябриин нэгэнтэй сасуулхада адуу малай тоо толгой хоролтодо орохон байна.

Адуу малай тоо толгойе бүрин бүтэн байлгахын түлөө бодото тэмсэл хэгдэгүй байһан дээрэһээ 1947 оной 9 һара соо колхозуудаар адуу мал нилээдгүй гарзалһан ба доторой хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалагдаһан байна юм. Яруунын, Хажэнгын, Хориин ба Закаменай аймагуудай колхозуудаар адуу мал плангаяа олоор гарзалһан, доторой хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалагдаһан байна.

Адуу мори үсхэбэрилгэ мүнөө хүртэр тон хангалтагүй байдалда байнаар. Энэ жэлэй 9 һара соо жэлэй эхиндэ бии байгаа адуу моридой 12 процентнь гарзалһан ба алагдаһан байха юм. Байкало-Кударын, Заиграйн, Иволгын, Хажэнгын, Кударын ба Ториин аймагуудта илангаяа олон толгой адуу морид хоролтодо орохон байна.

Мүүгаар харуулһаһанай ба өөн бусаар хандаһанай өсэстэ энэ жэлэй хабэрэй полевой хүдөлмэриин эхилхэдэ олон тооной хүдөлмэришэ морид тураһан, мүн хүтөлмэрилжэ шадахаяа болиһон байгаа. Гүүдэй һүйбаралга хадаа унагалай үсөөнөөр абтадаг гол шалтагаануудай нэгэниинь байнаар зандаа.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум хадаа республикын партийна, советскэ ба хүдөө ажалай органууда алуу малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлэдхэжэ, тэрэниие хангалтагүйгөөр үнгэргэһэнэй эсэстэ колхозно малажалда ехэ хохидол (малай тон олоор хоролго ба туралга) ушаруулдаг байһан үнгэрэгшэ жэлнүүдэй сохэн алдуунуудые үшөө дабтажа байһан ябадалые забашье тесэшэгүй гэжэ тоолоно.

Олохон аймагуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажалай органууда малажалые хүгжүүлхэ шухала нүхэсэл болохо тэжээлэй база байгуулха ябадалые тоогоогүй дээрэһээ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб үшөө дүүрэдүй байнаар. Байгша оной октябриин 15-ай байдалаар үбһэ сабшаха түсэб талмайн талаар 91 процент, үбһэнэй балова суглуулалтаар 54,3 процент, тэжээл силосовалгаар 66,5 процент дүүргэгдэһэн ба һолоомо суглуулга болон һүрилалтэ муугаар үнгэргэгдэжэ байха юм. Адуу малдаа хэрэгтэйдэхэ тэжээлэй хахадһаань багые бэлэдхэһэн Яруунын, Хориин, Хажэнгын ба Сэлэнгын аймагууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлые илангаяа муугаар үнгэргэжэ байна.

Малай байрануудые бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр эмхидхэглэнхэй. Зоотехническэ шөнө байрануудай барилгын түсэб миил 18 процент, бии байгаа байрануудай заһабарилга 52 процент дүүргэгдэһэн, адуу малай байрануудые сэбэрлэлгэ ба дезинфекци хэлгэ мүнөө хүртэр дүүрэдүй байха юм.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажалай органууд хадаа малажалай кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба тэдэнине бэхижүүлхэ, мүн тэдэнэртэ материально-ажабайдалай шухала нүхэсэлнүүдые байгуулха хүдөлмэринүүдые һуулаар ябуулна гэжэ тэмдэглэнэ.

Партийна хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, фермэнүүд ба бригадануудаар партийна болон партийно-комсомольско группануудые эмхидхэхэ ба бэхижүүлхэ, малажалай хүдөлмэрилэгшэдэй дунда партийно-политическэ хүдөлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь ВКП(б)-гэй айкомууд болбол колхозуудай партийна өхин организацинуудта туһалажа батаар үзүүлнэ. Республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгуйсэдкомууудай үнгэргэшэ жэлнүүдтэ адуу малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлэдхэжэ, тэрэниие хангалтагүйгөөр үнгэргэһэн ябадалһаа шухала тобшолол хэгүй, болохоео байгаа үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлэдхэхэ ба тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар бодото хөмжөө-нүүдые абтагүй байһан дээрэһээ иимэ ехэ дутуунууд тохеолдобо гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглэнэ.

Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэн, тэрэниие амжалтатайгаар үнгэргэжэ, малажалые хүгжүүлхэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадал областной партийна организацийн шухала зорилго гэжэ тоолоод, ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй тогтоохонь хадаа:

I. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые дүүргэхэ талаар

1. Адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал түбхын түрүүндэ колхозуудай үбһэ тэжээлээр хангагдаһанһаа болохо байһые хараадаа абаад. ВКП(б)-гэй Обкомой пленум хадаа республикын хүдөө ажалай Министерство. ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгуйсэдкомууде нигэжэ уялгана:

а) үбһэ тэжээл бэлэдхэлээр тогтоогдоһон түсэбые аймаг бүхэнөөр, мүн аймагуудта колхоз бүхэнөөр богони болзор соо заатагүй дүүргүүлгые хангаха, тиихын тулада хэрэгтэй хөмжөөгөөрынь бүлүүн тэжээл бэлэдхэлгые, тэжээлэй корнеплодуудые суглуулга ба хадагалалгые эмхидхэхэ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол болохоео байгаа үбэлжэлгын үедэ ниитын адуу малые тэжээлгүйдүүлжэ гарзалуулхагүйн тулада һолоомо, гуменнэ тэжээл, тэжээлэй корнеплод суглуулха, набша намаа болон набшаһата тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ, хагда сабшаха хүдөлмэринүүдтэ колхозуудай бүхы хүсэ ба аргые элсүүлхые үбһэ тэжээлээр тон балгаар хангатгаһан Яруунын, Хажэнгын, Хориин, Сэлэнгын ба Зэдэн аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажалай органууднаа тусгаар эрьлтэ хэнэ:

б) байгша оной ноябриин 5 хүртэр бүхы һолоомо, гуменнэ тэжээл ба тэжээлэй корнеплодуудые суглуулжа абаха ябадал хангаха:

в) байгша оной ноябриин 5 хүртэр бүхы үбһэн, гуменнэ ба шэмэтэ тэжээлнүүдые хэмжэлтэ, бүридхэлгэ болон тэрэниие колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй туштаан абалгые дүүргэхэ, тэжээл гаргашалха һара бүриин түсэбые колхоз, ферм, бригадын бүхэндэ хоеолгожо тэрэниие колхозуудай правленинүүдэй зүблөөнүүд дээгүүр баталуулаад, тэрэнтэй зохилдуулан, үбһэ тэжээлые шэгнүүрһээ гү, али хэмжүүрһээ гү, али фермэнүүдые даагшад, малажалай бригадануудай бригадирнууд ба колхозуудай моринажалые даагшадта актаар тушаажа үгэхэ;

г) үбэлжэлгын үедэ хэрэглэгдэхэ тэжээлэй 40 процентһээ бага бэшые байгша оной ноябриин 15 хүртэр шэрэжэ дүүргэхэ хараатайгаар бүхы колхозуудаар алуу малай үбэлжэхэ газарта үбһэ тэжээл зөөлгые эмхидхэхэ;

д) гүрэнтэйгөө тоосоһон, үрһэнэй ба страховой фонднуудые байгуулһан хойноо хүдөлмэришэ морид, үүлтэртэ мал болон үндэр ехэ ашаг шэмэ үгэдэг үхэр малда. мүн гахай ба шубуудта эдюулхын тулада шухала хэмжэгээрынь концентрированнэ тэжээл ба ороохото таряанһаа гарахан үлүү булуу зүйлнүүдые таһалхыень колхозуудта һайшаан дурадхаха;

е) адуу малда эдюулхэ тэжээлые буйлуулан бэлэдхэхын тулада малые үбэлэй байрада оруулхын урда тээ колхоз бүхэнэй һолоомо хэршэхэ, таряа ба үбһэ үлтихэ, мүн тэжээл бусалгажа шанаха юрын простой хэрэгсэлнүүдтэйгээр тэжээл бэлэдхэхэ отделени эмхидхэхэ.

2. Бүхы адуу малаа шухала байра байдалнуудаар хангахын тулада республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгуйсэдкомууде нигэжэ уялгалха гэбэл:

а) байгша оной ноябриин 5 хүртэр шэнэ барилгануудые, хуушан байрануудай заһабарилга ба дулаалалгые дүүргэхэ, мүн энэ болзор соо фермэнүүдые даагшад, малажалай бригадануудай бригадирнууд ба колхозуудай моринажалые даагшадта актаар тушаажа үгэхэ;

б) адуу малые үбэлэй байрада оруулха хүртэр малай бүхы байрануудые кормушка, ясли, уялаануудаар хангаха; мүн тэжээл хадагалха байра бэлэдхэхэ;

в) бүхы адуу моридоо (һүрэгтэ ябаһан адуунһаа бэшэ) дулаалагдаһан байрануудта оруулхын зорилгоор, конюшнинуудай түхеөрэлгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ, тиихэдэ һүрэгтэ ябаһан адуунда халхабша ба һарабшануудые бэлэдхэхэ;

г) байгша оной ноябриин 15-һаа хожомдонгүй хүдөө ажалай малһаа ябаһан бүхы түлнүүдээ урин дулаан байрануудаар (тугалай, хурьганай байрануудаар) хониной түрөхэ дулаан байраар болон турелгын байраар) хангаха;

д) адуу малай үбэлэй байрада орожо эхилхын урда тээ шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые (фонарь, ведро, боочко, аса, тармуур ба бусад), тэжээл бэлэдхэхын тулада юрын машинануудые ба транспортна хэрэгсэлнүүдые таһалжа малажалай бригадануудта ба фермэнүүдтэ колхозуудай даалгажа үгэлгые хангаха:

е) үбэлэй үедэ адуу малаа уһаар таһалдуулхагүйн тулада малые үбэлэй байрада оруулхын урда тээ колхозуудаар бии байгаа худаг заһабарилга ба шэнэгэр малталтые, мүн бэшэ бусад уһалуурнин газарнуудые сэбэрлэжэ, гуримтай болголгые эмхидхэхэ:

ж) байгша оной ноябриин 15 хүртэр малажалай бүхы бригада болон фермэнүүдые хүсэл хүрэхэ түлеэн ба гэрэлтүүлхэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха.

3. Малаа үбэлэй байрада оруулхын ба үбэлэй бэлшээридэ гаргахын урда тээ бүхы тоо толгойе ветеринарно-зоотехническэ харалганда табиха зуураа, үбшэн ба шадал шэнэгэгэр бага малые амяарайнь байлгаха, аргалха, һайнаар эдеэлүүлхын тулада таһалхыень республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгуйсэдкомууда дурадхаха.

4. Колхозуудаар байгша оной ноябриин 15 хүртэр ороонло ороһон бүхы гүүдэй (адуун һүрэгтэ ябаһан гүүдһээ бэшэ) түрөхэ болоһон болоогүйень шалгажа, байгуулагдаһан гуримай ehоор, тэлэндэ харуулһалтын үнөмшэлгэ үгэлгые үнгэргэхыень республикын хүдөө ажалай Министерство ба тэрэнэй нютагай органууде уялгалха.

5. Колхозуудта хуулиахын тулада байгша оной ноябриин 15 хүртэр бүхы аймагуудта, тиихэдэ аймагуудаар сельпонуудай лавканууда хэрэгтэй хөмжөөгөөрынь тэжээлэй дабһа зөөжэ абаашалые хангахыень Бурмонкоопсоюзые уялгалха.

6. Байгша оной ноябриин 10-һаа хожомдонгүй колхозуудэй адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэн болоһые тушаан абаһан дүнгүүдые гаргажа дүүргээд, элируулэгдэһэн дутуунууде дары усадхаха хөмжөө абахые ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгуйсэдкомууде уялгалха.

II. Адуу малай үбэлжэлгые эмхидхэхэ ба үнгэргэхэ талаар

ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол бүхы колхозуудаар адуу малай тоо толгойе олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлха, гүрөнэй түсэбэй дүүргэлтые хангахын тулада адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ бүхы хөмжөөнүүдые абахые республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгуйсэдкомууде уялгална.

Энэ зорилгооо үндэһэ абажа, ВКП(б)-гэй Обкомой пленум хадаа республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгуйсэдкомууд, колхозууд ба колхозуудай өхин партийна организацинууде нигэжэ уялгана:

ТЭЖЭЭЛ ГАРГАШАЛХА БА МАЛЫЕ ЭДЭЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР

1. Адуу малые үбэлэй байрада оруулһан түрүүшын үдэрнүүдһээ өхилжэ, фермэнүүд ба бригаланнуудта үбһэ тэжээлэй ямараар хадагалагдажа байһые, абтаһан календарна түсэбэй ehоор тэрэнэй хэр зэргэ зүбөөр гаргашалагдажа байһые саг үргэлжэ шалгаха ябадалые хангаха зуураа, үлэһэн үбһэ тэжээлые һара бүрин шалгаха, бухгалтерскэ тоо бүридхэлтэй сасуулха хэрэгтэнь колхозуудай шалгалтын комиссинуудта туһалха. Үбһэ тэжээл гаргашалха талаар байгуулагдаһан гуримые эблэһэн, мүн тэжээлые улүүгээр гаргашалһан, үриһэн ба гутаһан гэмтэ нюурнуудые шанга харюусалгада хабаадуулха.

2. Фермые даагшад болбол өөһэдтөө даажа абаһан үбһэ тэжээлые имагтал колхозой түрүүлэгшэ ба счетоводой гар табилгатай гаргашын ордероор, тиихэдэ малажалай бригаланнуудай бригадирнууд фермые даагшадай зүбшөөлөөр гаргашалха ehотой гэжэ шанга гурим байгуулха.

3. Үбһэ тэжээлые гамтайгаар ба зүбөөр гаргашалхын зорилгоор, тэжээлые кормушка соо хэжэ, һайнаар бэлэдхэд малда эдюулхэ гэбэл: һолоомые, хэршээд, ороохые буталаад гү, али татаад, гуменнэ тэжээлые бусалгажа болгохо ба өөдтэй тэжээлэй холисонуудые бэлэдхэхэ ябадалые бүхы колхозуудта үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

4. Үбһэнэй гурил гээшэ концентрированнэ тэжээлэй ооондо хэрэглэгдэхэ ехэ үнэтэй зүйл байһые хараадаа абажа, бүхы колхозуудта үбһэнэй гурил бэлэдхэжэ, тэрэгээр гахай, үүлтэртэ нарай болон үндэр ехэ ашаг шэмэ үгэдэг малые эдеэлүүлхэ.

5. Фермэнүүдые даагшад болон малажалай бригаланнуудай бригадирнуудта үбһэ тэжээл туштаажа үгэхэдөө хүдөлмэришэ морид, бүхы түүлэй нарай мал ба үүлтэртэ малда бүхэли үбэлэй турша соо хуваха эгээл һайн тэжээл таһалагдаһан байхые мэдэхэ хэрэгтэй.

6. Недонтоной үбэлжэлгын үеда Госплемрассаднигай райондо симментал малай гарзалһан, тураһан, ашаг шэмэнь бага болоһон ушар тохеолдоһон дээрэһээ симмен тал үүлтэрэй бүхы малда бүхэли үбэл соо хүрэхэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл таһалха ябадал хангахые республикын хүдөө ажалай Министерство ба Сэлэнгын аймгуйсэдкомые уялгалха.

7. Колхозуудаар үбһэ тэжээлые зүбөөр ба гамтайгаар гаргашалалгые шалгажа байлгые хангахын зорилгоор, үбһэ тэжээл гаргашалха һара бүриин түсэбэй дүүргэлтын ябасые колхоз бүхэнөөр һара бүри шалгажа, тэжээлэй тоо бүридхэл, хадагалалга болон гаргашалалгада тохеолдоһон дутуунууде усадхаха талаар хөмжөө абахые аймгуйсэдкомууд ба тэрэнэй хүдөө ажалай таһагууде уялгалха.

КОЛХОЗУУДТА МАЛАЙ ҮБЭЛЭЙ АДУУЛГЫЕ ЭМХИДХЭХЭ ТАЛААР

8. Адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэлгэдэ үбэлэй адуулга гээшэ үлэмжэ харюусалгатай хөмжөө-ябуулга байһыень харазаа абажа. ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгуйсэдкомуудһаа иимэ эрилтэ хэнэ:

а) байгша оной ноябриин 5 хүртэр малай үбэлэй адуулгые эмхидхэхэ ба үнгэргэхэ талаар колхоз бүхэндэ бодото хөмжөөнүүдые хаража үзэхэ ба баталан абаха. Байгша оной ноябриин 7 хүртэр малай үбэлэй адуулгын түсэбэй хэр зэргэ зүбөөр зохеогдоһые, бэлшээридэ ябаха адуун һүрэг, гүүртэ, отаранууде эмхидхэн байгуулга ба тэлээндэ үбэлэй бэлшээри таһалха ябадалай ямар байһыень бүхы колхозуудаар шалгаха ба эдэ хүдөлмэринүүдые үнгэргэхэдөө дутуунууде элируулбэл дары усадхаха;

б) байгша оной ноябриин 15 хүртэр үбэлэй бэлшээри дээрэ бүдүүн тэжээлэй страховой запас иимэ хөмжөөтэйгээр зөөлгые хангаха гэбэл: нэгэ толгой адуу моринио 8 центнер, нэгэ толгой эбэртэ бодо малда 6 центнер. нэгэ толгой хони ба ямаанда 1 центнер. мүн шухала тооной хохир дэбшэхэр бэлэдхэжэ зөөхэ.

в) һаамхай үнеэд, үүлтэртэ мал. энэ жэлдэ гараһан залуу, мүн хүтөнэн, үбшэн ба шадал шэнэ багатай малые үбэлэй адуулганда ябуулхагүй.

г) малай үбэлэй адуулгын ябасые декада соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшэ шалгажа байха ябадалые зооветмэргэжэлтэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба партийна өхин организацинуудай секретарьнуудай уялгада оруулха, тиихэдэ адуу малай шадал шэнэн ба бэлшээрине хэр зүбөөр (зөөжэлэн) хэрэгсэжэ байһан ябадалда, мүн малажалай хүдөлмэриилэгшэдэй материально-ажабайдалай условиин ямар байһан тухай илангаяа шухала анхарал табиха.

Үбэлэй адуулгаа ябаһан малай харуулһалгые шангадхаха хөмжөөнүүдые абаха ба малые пастухийгөөр ба һүниин харуулшангуйгөөр орхихогүй;

д) аймагай зооветмэргэжэлтэдэй хүсөөр—бэлшээридэ ябаһан бүхы малда һара соо хоер дахинһаа үсөөн бэшэ ветеринарно-зоотехническэ харалга хэхэ зуураа, үбшэн малые амяарайнь илгаха ба тэрэниие эмнэхэ хөмжөөнүүдые абаха;

е) мал адуулха үдэрэй шанга гурим журамые колхозуудай правленинүүдээр баталуулан, тэрэнэй дүүргэлтые шалгажа байха ябадал хангаха;

ж) үбэлэй бэлшээри дээрэ мал харуулһалаг бүхы колхозниг уудые дулаан гутал хубсаһаар хангаха хөмжөөнүүдые абаха;

з) «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажалые үлам саашадань хүгжүүлхэ хөмжөөнүүд тухай» СССР-эй СНК-гэй 1944 оной августын 7-ой тогтоолтой зохилдуулан, үбэлэй бэлшээри дээрэ мал харуулһажа байһан колхозниг уудта байгуулагдаһан нормын түлөөһөнһөө гадуур 50 процент хөмжөөтэй ажалта үдэр нэмэжэ үгэхэ.

Малай үбэлэй адуулгын ябаса тухай колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба партийна өхин организацинуудай секретарьнуудай тоосоо аймгуйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомуудта саг үргэжэ хаража үзэхэ ба малай адуулые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ һаад хэжэ байгаа дутуунууде зайлуулха хөмжөөнүүдые абаха.

ҮБЭЛЭЙ ҮЕЛЭ АДУУ МАЛАЙ БАЙДАЛ, ХАРУУҺЫЕ ЭМХИДХЭХЭ ТАЛААР

9. Адуу малай байдал, харуулһые һайнаар эмхидхэлгэ хадаа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ шидхэхы нүхэсэл мүн гэжэ тоолоод, ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол республикын хүдөө ажалай Министерство. ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгуйсэдкомууд ба колхозуудай

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Агитпунктнууд

Зэдэн аймаг соо 18 агитационно пунктнууд тогтоогдобо. Эдэ пунктнууд һунгуулиин шухала литература ба наглядна агитациин зүйлнүүдээр хангагдаһай. Тэндэ лекци ба өлидхэлнүүд арад зондо үшөглана.

Аймагай ажалшад агитпунктнуудтаа олоороо сугларан ураннһайханай ба политическэ литературануудые уншанад. Тэдэ пунктнуудта справкын стол ба консультаци хүдөлмэрилнэ. Үдэшэндээ агитаторнуул ходо дежурилжа байдаг.

Һаяхан ВКП(б)-гэй айком һунгуулиин участогуудта ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдөлмэринүүд тухай асуудалнуудаар агитаторнуудай семинар үнгэргөө. Семинарай һүүлээр 300 гаран агитаторнууд участогуудта гарабал. Эдэнэр ажалшалай депутадуудай нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануд тухай хуулгатай һунгагшадые танилсуулна.

Л. Тархаев.

Агитаторнууд участогуудта

Сэлэнгын аймагай 693 агитаторнууд участогуудта эмхитэйгээр гарабад. Эдэнэр н

Адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай

1947 оной октябриин 20—22-ой үдэрнүүдтэ болоһон ВКП(б)-гэй Обкомой XXVIII пленумэй тогтоол

(Түгэсхэл)

партийна өхин организацинуудые иигэжэ үилгална гэбэл:

а) колхоз, фермэ бүхэндэ үүлтэртэ малые ашаг шэмэ багатай ба үүлтэргүй малһаа амяарайнь байлгажа харууһалгые зангахын тулада үбэлжэлгын эхилхэ хүртэр адуу малые зүбөөр бүлэглэн таһалха зуураа, бүлэглэгдэһэн мал бүхэндэ тааламжатайгаар байдал харууһа ба өдөөлүүлэлгые эмхидхэхэ;

б) адуу малые харууһалхадаа өзөн бусаар хандаха ябадалые усадхахын зорилгоор, үбэлжэлгын эхилхэдэ фермэнүүдээс бии байгаа бүхы малые хүдэлмэриилэгшэ бүхэндэ даалгажа үгэхэ зуураа, үбэлжэлгын өсөө хүртэр тэдэнние һалгэхэ ябадалые огтолон хоримжолхо;

в) малажалай фермэнүүд ба бригаданууд аар адуу малые харууһалха, өдөөлүүлхэ бүхы хүдэлмэринүүд хадаа колхозуудай правленинүүд болон зооветмэргэжэлтэдэй баталһан гуримай ehoop үнгэргэдэхэ байна гэжэ тогтоохо.

Типхэ зуураа, адуу малые саг соонь эдөөлүүлхэ ба тогтоогдоһон нормо болон эдөөлүүлхэ рационние шангаар сахиха хэрэгтэ тусгаар шухала анхарал табиха. Адуу малые бүритаһан ба үжэһэн төжөөлөөр эдөөлүүлхэ ябадалые хоримжолхо.

Адуу морид ба һаамхай үнөөдые сүүдхэ соо 3 дахинһаа, эбэртэ бодо малые 2 дахинһаа, хони ба ямаае нэгэ дахинһаа үсөөн бэшэ, тиихэдэ гахайе эдөөлүүлхэтээ үзэгэн доро уһалалые хангаха;

г) адуу малай байра байдалые ариг сэбэр байлгаха, бүхы малые (хониноо бэшэ) үдэр бүри сэбэрлэхэ ба малые хуурай, сэбэр д биостэрсэр хангахын тулада хотин хагас, хулһа болон һолоомын үзуурай үлэгэлнүүдые хэрэглэхые колхозуудай правленинүүдтэ зуратаха;

д) үбэлэй үедэ түрэхэ гүүд, һонид, үнсэг болон гахайнуудые анхаралтайгаар харууһалгые хангаха.

Түлнүүдые олоор абажа байһан үедэ малажалай фермэнүүдээр фермын хүдэлмэриилэгшэдые түхэреэн сүүтхэ соо дежурилуулхэ ба абтаһан нарай малые эрхим һайн байгал, харууһаар хангаха;

е) һаамхай үнөөдые һайнаар байлгажа харууһалан, үбэлэй үедэ тэдэнэй һу үгэлгые доошолуулгагүй;

ж) зооветмэргэжэлтэдтэй хамтаржа, бүхы адуу малдаа һала соо хоер дахинһаа үсөөн бэшэ зооветтаратга үнгэргэхэ ябадалые колхозуудай правленинүүдэй үилгада оруулха.

Типхэ зуураа, шалгаа шэнэ багатай, үбшөө малые эмнэхын ба һайн тэжээл идэхэ табихын тулада тэдэнние тусгаар бүлэг болгожо, саг соонь таһалха.

Үбэлэй үедэ малай гарзалһан ушар бүхэн колхозуудай правленинүүдэй заседательнууд, мүн фермын хүдэлмэриилэгшэдэй үйлдэбэрнин зүбөөнүүд дээрэ хараагдажа, гэмтэ хүнүүдые хуулинн ehoop шанга харюусалгада хабаадуулха гурим байгуулха.

10. Колхозуудай моринажалай тон муу байдалда байһыень хараадаа абажа, ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгүйсэдкомуудһаа адуу моридой харууһалга, өдөөлүүлгэ болон байдалые эрид һайжаруулха, тэдэндэ өзөн бусаар хандадаг ушар байдалые усадхаха, хүдэлмэришэ моридые ажал дээрэ хэрэглэхэ ябадалые гуримшуулха эриитэ хэнэ.

Адуу моридые гарзалуулһан, тураһан ба хүдэлмэри хажэ шадахагүй болгоһон гэмтэ нюурнуудые шанга харюусалгада хабаадуулха.

11. Энэ жэлэ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые хангахын зорилгоор:

а) «Республикын колхозуудаар 1947 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые хангаха хэмжээнүүд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1947 оной августын 29 тогтоолой дүүргэлтые хангаха;

б) Гүрэндэ мяха тушааха ба малажалые хүгжүүлхэ түсэбүүдые дүүргээгүй колхозууд болбол колхозой доторой хэрэгсэлдээ адуу мал гаргашалха эрхэгүй байха гэжэ тогтоохо.

МАЛАЖАЛАЙ КАДРНУУДАЙ БА ТЭДЭНИИЕ АДУУ МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫН ҮЕДЭ КУЛЬТУРНА БАЙДАЛААР ХАНГАХА ТАЛААР

12. Республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые үилгалха гэбэл:

а) байгша оной ноябриин 5 хүртэр малажалай фермэ болон бригадануудай кадрнуудаар хэрэргэ хангагдаһые шалгажа, малажалай бүхы фермэ ба бригадануудые хэрэгтэй тоонойнь һаалишад, тугалишад, гахайшад, хонишод, моришод болон малажалай бусад хүдэлмэриилэгшэдээр хангаха хэмжээнүүдые абаха;

б) байгша оной ноябриин 15 хүртэр малажалай фермэ, бригада бүхэндэ үйлдэбэриин нормо ба ажалай түлөөһэнэй сдельнэ сэгнэлтые заалгатайгаар үйлдэбэриин даалгабари зохеожо, хүдэлмэриилэгшэ бүхэндэ хүргэхэ, мүн тэдэнние доторой гуримтай танилсуулха ябадалые хангаха:

в) лекци үншаха, өлидхэл хэхэ, богони болзортой курсанууд ба зүблөөнүүдые, адуу малые үбэлэй байрада харууһалха ба зүбөөр эдөөлүүлхэ, тэжээл бэлэдхэхэ, адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ асуудалнуудаар семинарнуудые үнгэргэхэ мэтээр малажалай фермэ болон бригадануудай хүдэлмэриилэгшэдтэ үйлэдбэриин зоотехническэ һуралсал эмхидхэхэ, тиихэ зуураа, малажалай түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые шудалха ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулха;

г) адуу малые үбэлэй байрада оруулжа эхилхэ хүртэр малажалай хүдэлмэриилэгшэдэй ажалта үдэрнүүдэй хэр зэргэ зүбөөр хүбаариилагдаһан ба бэшэгдэһые, мүн натуральна нэмэлтэ түлбэри хүбаариилга ба үгэлгые шалгаха;

д) малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэриилэгшэдтэ ажаһуудалай зохистой услови, тусхайлбал тэдэнэртэ дулаан ба һаруул гэрнүүдые бэлэдхэхэ, бани, түлеэ залһан болон гэрэлээр, мүн культурнаар амарха арга (улаан булан, библиотекэ, газетэ, кино, радио ба бусад) бии болгохо хэрэгтэ тусгаар анхарал табиха.

13. Адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэхэ хэрэгтэ зооветмэргэжэлтэдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхые республикын хүдөө ажалай Министерство, ВКП(б) гэй айкомууд болон аймгүйсэдкомуудһаа эриитэ хэхэ. Тиихын зорилгоор:

а) колхозуудта адуу малай үбэлжэлгын байдал болон тэрэнние һайжаруулха талаар абтаһан хэмжээнүүд тухай аймагай хүдөө ажалай таһагуудай главна зоотехнигүүд болон ветврачуудай ба зооветучастогуудые даагшалай тоосоое ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгүйсэдкомуудта саг үргэлжэ хараажа үзэхэ.

б) адуу малые гүүртэ болгожо бүлэглэхэ тушаа материалнууд, малажалай фермэчүүд ба бригадануудай доторой гуримууд, малые тэжээхэ гурим ба рацион болон колхозуудай зооветеринарна хэмжээ-ябуулгануудай түсэбүүд аймагай хүдөө ажалай таһагуудай главна зоотехнигүүд ба ветврачнуулаар баталагаха, тиин, тэдэнэдэй зүбшөөлгүйгөөр тэдэ түсэбые хэншье ямар нэгэн хүбилалтада оруулха эрхэгүй гэһэн тиихэ гурим тогтоохо.

Аймагай хүдөө ажалай таһагуудай зоотехнигүүд ба главна ветврачууд хадаа энэ гуримай дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгаха ба тэрэнние эбтэһөн ушар бүхэндэ гэмтэ хүнүүдые хаһаэхэ тухай дүрадхал аймгүйсэдкомой үзэмжэдэ табиха;

в) адуу малай үбэлжэлгын ябасын дүнгүүдые саг үргэлжэ гаргажа байхын, малажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шудалхын ба дэлгэрүүлхын зорилгоор, аймаг бүхэндэ республикын научно-туршаллын эмхи-зүргааануудай мэргэжэлтэй ба научна хүдэлмэриилэгшэдэй хабаадалгатай гаар зооветмэргэжэлтэдэй зүблөөнүүдые үнгэргэжэ байха.

г) хүдөө ажалай таһагуудай ба зооветэмхи-зүргааануудай зооветмэргэжэлтэдэй байгалые (гэр байра, дулаан хүбээһэн транспорт, салин хулһые саг соонь үгэлгэ) һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха.

14. Республикын Министрнүүдэй Совет болбол 1947 оной ноябриин 1 хүртэр малажалда, иланшаяа малай үбэлэй адуулгада ябажа байгаа колхозниигуудые культурна ба медицинскэ талаар хангалгые һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хаража үзэхэ ба баталха ehoтой.

15. Малажалай хүдэлмэриилэгшэдые туршуулын шухала ба үргэн хэрэглэлэй эмбараагаар таһалгуулаанууй хангахые Бүсмонкоопсоюзые үилгалха. Тиихын зорилгоор малажалай, иланшаяа холын фермэнүүдтэ ба малай үбэлэй адуулгын хүдэлмэриилэгшэдэ аймгүйсэдкомуудаар зүбшөөд нүүдэл наймаа эмхидхэхэ.

III. Адуу малай үбэлжэлгын үедэ партийно-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин талаар

1. ВКП(б)-гэй Обкомой пленум болбол малажалай хүдэлмэриилэгшэдэй дунда партийно-политическэ хүдэлмэриие үндэһөөнь һайжаруулха, ВКП(б) гэй ЦК-гэй февральска Пленумээр табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэй мүнөө жэлэй адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал тусгаар шухала байһыень колхозник, колхозница, хүдөө ажалай мэргэжэлтэн бүхэнэй ой ухаанда хүргэхые ВКП(б)-гэй айкомууд ба колхозуудай партийна эхин организацинуудые үилгална.

2. ВКП(б)-гэй айкомууд ба колхозуудай партийна эхин организацинуудые иигэжэ үилгалха гэбэл:

а) колхозно үйлэдбэриин бэшэ бусад участогуудһаа абажа коммунистнууд ба комсомолецуудые үбэлжэлгын үедэ адуу малые харуулһалха хүдэлмэридэ али болохо олоор табилгые хангаха. Малажалай фермэ болон бригадануудай хүдэлмэридэ эмхидхэхы звенонь боложо үгэхэ байһан партийна, партийно-комсомольско ба комсомольско группануудые үбэлжэлгын эхилхэдэ малажалай фермэнүүд ба бригаданууdта эмхидхэхэ, адуу малай үбэлжэлгын шидхэхы участогууд дээрэ коммунистнууд ба комсомолецуудай авангардна үүргые саг үргэлжэ хангаха;

б) байгша оной ноябриин 5 хүртэр адуу малай үбэлжэлгын үедэ партийна эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриинүүдые үнгэргэхэ түсэб зохеохо ба баталан абаха.

в) адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй түлөө малажалай түрүүшүүлэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олохо ба тэдэнние Советскэ Союзай орденнууд болон медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые малажалай бүхы бригаданууdаар шудалан үзэлгые эмхидхэхэ.

г) адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, малажалые хүгжүүлхэ хэрэгтэ өөхим показательнүүдые туйлахын ба «Республикыҥ эрхим малшан» гэһэн нэрэзэргэ олохын түлөө малажалай фермэ болон бригаданууdай, тэрэшэлэн малажалай хүдэлмэриилэгшэдэй (мэргэжэл мэргэжэлөөр) социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэхэ.

Октябриин XXX жэлэй ойдо

ЕХЭ КУНАЛЕЙН УРГАЛТА

Хаанта засагай үедэ Ехэ-Куналей тосхоной һууритан харанхы балар байдалтай бүрхан шажанда үлэмжэ ехээр шүтэдэг байһан юм. Тиихэдэ энэ тосхоной хүн зоной тоо 5 мянга шахуу болодог һэн, теэл негэшье һургуули байгаагүй, харин арал зоной дунда мухар һүзэг түрүүлэн дэлгэрүүлэгшэд—100 шахуу начетчигууд (шажаннае өрхилэгшэд) бии байгаа. Тосхоной зоной олонхинь болохо үгытэйшүүлэй байдал бүришье хүндэ хүшэр байһан юм. Тэдэнэр кулагууд болон начетчигуудай хатуу мүлжэлгэ доро нюрга һээрэ нугалажа ябалаг болэй. Үгытэй таряашад тон багаа таряанай газартай байһан юм. Эгээл һайн һайн газарые кулагууд ба начетчигууд эзэлжэ байгаабшуу. Жэшээлхэдэ, кулагууд Е. Антонов — 30 десятина, Е. Мальцев—40 десятина, Д. Иванов—50 шахуу десятична газартай ба 5-һаа 10 хүртэр батрагтай байһан юм. Иимэ жэшээ тон олон.

Гансахан лэ советскэ засагай ашаар үгытэй ба дунда шадалтай таряашад кулагууд ба начетчигуудай дарлалта мүлжэлгөөе мултаржа шалаһан байна. Советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Ехэ Куналей тосхоной зон үнгэрмэ ехэ харанхы балар байһан дээрэһээ кулагууд ба начетчигуудай нүлөөндэ орожо, правительствын зүгөөс үнгэргэдэг хэмжээ-ябуулганууdта зүршөдэг ушар гарадаг байгаа. Жэшээлхэтэ, 1924 ондо манай Ехэ-Куналей тосхонто һургуули барихын тула 12 мянган тухэриг мүнгэн һомолюгдоходоо тэрэнһээ, арсаһан ба һургуули барюулһан тула оролголго гаргаһан эдэбхитэнние мүрдэхэ хабшаха ябадал ушардаг байгаа. Тиимэһээ Ехэ-Куналейн зондо советскэ засагай аша тусые ойлгуулан мэдүүлхын тула советскэ партийна органнууд ба эдэбхитэнэй зүгөөс тэдэнэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулгадаһаниинь хэндэшье олихэн бэзэ.

Мүнөө Октябрьска социалистическэ революциин болоһоор 30 жэл гүйсэрэ байхада Ехэ-Куналей тосхоной ба тэрэнэй зоной байдалда ехэхэн хубилалта болоһон байна. 1930 ондо үргэлжэн коллективизациин үнгөө һуури дээрэ анги болохо кулагууд усадхагажа, бүхы газар уһамчай хэтэ мүнхэдөө эдэлэхын тула колхозуудта гүрэнэй актаар бэкижүүлэн үгтэһэн байгаа.

Мүнөө Ехэ-Куналей тосхондо дүрбэн томохон колхозууд бии. Советскэ засагай жэлнүүдтэ ехин ба долоон жэлэй һургуулинууд тогтоогдожо, тэдэнние хэдэн зуун эдир залуушуул дүүргэжэ гараа. Мүн энэ үе соо социалистическэ культурын байшан баригданхай. Колхозууд бүхэндэ клубууд ба хүүгэдэй яслинууд, бригада болон фермэнүүдтэ улан булангууд хүдэлмэриилнэ. Гадна шарэвой вальсова тээрмэ ба МТС тогтоогдонхой.

Сталинска табанжэлнүүдэй амжалтатайгаар баелүүлэгдэһэнэй ба колхозно байгуулалтын ашаар таряанай томо томо массивуудые байгуулха. мүнөө үеын техникые: трактор ба комбайнуудые, мүн нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр хэрэглэхэ аргатай болообди. Энэ хедаа ороһото ба техническэ культурануудай ургасые эридээр дээшэлүүлхэ арга боломожо бидэндэ олгоо. Иигэжэ Советскэ правительствын, большевистскэ партийн ба Агууехэ Сталинай үдэр бүриин анхарал оролдолго ба хүтэлбэри доро манай колхозууд баян боложо, колхознигуудай шанга шадалтай ба сэнгэлиг хүхюун культурна байдалтай болоо.

Манай «Победитель» колхозоо 1930 ондо һуури табигдаһан юм. Түрүүн энэ колхозо зүбхэн 13 булэ айл ороһон байгаа. Үмсын ажалһаа томо ажахын үлүү һайн байһаниие таряашад байн байн мэдэжэ, колхозоймнай булын тоо 180 үлүүтэй болоһон юм. Би энэ колхозые эмхидхэгшэдэй нагэн болохо ба тогтоонһоонь хойшо таһалгэрэгүйгөөр түрүүлэгшээр хүдэлмэриилжэ байнам.

Дайнай урда жэлнүүдтэ манай «Победитель» колхозой ороһото культурын тариилгын талмай 3 мянга шахуу гектар болоһон ба гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер хүртэр ургаса абадаг болоһон байнабди. Колхозой олзо доход нэгэ миллион тухэриг болодог байгаа. Иигэжэ манай колхозниигууд үнэхөөрөө баян шанга шадалтай болоһон байна. Жэшээлхэдэ 1936 ондо манай артелиин гэшүүн нүхэр С. Г. Рыморев олзо хубаалтын болоходо ажалта үдэртөө 200 центнер шэнэлсэ абаһан байха юм. Мүн колхоз ик Мальцев ба бусад баһал нилээд ехэ таряа абаһан байгаа. Хаанта засагай үедэхи таряашан 200 центнер шэнэлсэ тухай зүүдэндээшье оруулжа шадахагүй байһаниинь лабтай бэзэ.

Манай Эхэ ороондо фашистска Германиин харата муухай-аар добтолон ороһон ябадал советскэ бүхы арадуудай; тэрэнэй тоодо советскэ таряашадай соттой жаргалтай, шанга шадалтай байдалаа ба зохеохы ажалаа үргэлжэлүүлхэ ябадалда һаад тойбо татаһан байгаабшуу. Колхозоймнэй эрхим хүнүүдэй Эсэгэ ороноо хамгаалхын тула мордоһон байбашье, таряанайнгаа талмайе ехээр хороогоогүй ба муу бэшэ ургаса түйладаг байгаабди. Дайнай үедэ манай «Победитель» колхоз гүрэндэ таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые тушааха үилгаяа амжалгатай гаар дүүргэдэг байгаа. Гадна Эсэгэ ороноо хамгаалалгын фондо 5 центнер мед, 50 центнер һу, хэдэн олон центнер таряа, мяха ба бусад продуктнуудые үргэһэн байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалалгын дайе ялалта түгэсөөр дүүргэһэнэй һүүлээр манай колхозниигууд бүхы советскэ арадуудтай хамта колхозно ажахыгаа һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ политическэ ба ажалай дэбжэлтэтэйгээр ороһон байха юм.

1945 ба 1946 онуудта ган гэсуу жэлнүүд боложо, ороһото ба техническэ культурануудай ургасын нилээд доошолһон байбашье манай колхоз гүрэндэ таряа, хартаабха ба овощь тушааха үилгаяа сүм дүүргэһэн байгаа. Дайнай һүүлэй шэнэ табанжэлэй хоердохи жэлэй хабаай тарилтые эрхимээр үнгэргэжэ, үндэр ургаса туйлахын тула манай колхозниигууд ехэхэн ажал хэһэн байна. 300 га газар дээрэ саһа тогтооһон, 250 га газар дээрэ һайрамай уһа тогтооһон, 12 мянган тэргэ наг шэбхэ таряанай газар дээрэ зөөжэ гаргаһан, 200 центнер үнһэ, шубуунай 100 центнер аргал суглуулһан байгаа.

Дайнай һүүлэй үедэ хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ тухай ВКП(б) гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоол ба үндэр дээдэ ургаса туйлаһанай түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олохо, орденнуud ба медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гаргаһан Указ бүхы советскэ арадуудые ба мүн манай колхознигуудые ажалай табьяада үлэм өхөөр зорилгуулаа. Тиигэжэ, манай колхознигуud үнэр ургаса туйлаха үилгануудые абаһан байгаа.

Хабарай тарилгые богочихон ба тааламжатай агротехническэ болзорто дүүргэхын тула, тарилгын урда тоосо өөлүүлэгдэ бүри эртэнһээ эхилһэн ба тарилгаяа апрелиин 10-һаа эхилжэ 1670 га ороһото культурын тарилгые июлиин түрүүшын декада соо өөхим шанартайгаар хажа дүүргэһэн байгаабди. Мүн хартаабха ба овощь тарилгые хаһа саг соонь. агротехническэ заабарине сахилгатайгаар дүүргэһэн байгаабди.

Таряагаа харуулһалха ябадалда ехэхэн анхарал табигдаа. Зунай үе соо бүхы таряагаа 2-3 дахин бүртаг үбшөөнөө сэбэрлэһэн, зарим участогуудта нэмэлтэ төжөөл оруулагдаһан байна. Таряагаа богонихон болзор соо гэлтэгүйгөөр хуряажа абаабди. Дунда зэргээр гектар бүриһөө 9 центнер, зарим участогуудта 20-25 центнер хүртэр ороһото ба техническэ культурын ургаса абаһан байнабди. 530 га пар хахалха түсэбтэй аад, 714 га пар нэгэ дахин, тэргэнэй 503 га хоер дахин хахалагдаһан байна. Гадна, 252 га һолоомын үзуур хахалагдаа. Гүрэнэй урдахи түрүүшын нангин үилга болохо таряа тушаалгые богонихон болзор соо дүүргэхэ, ба үлүүлэн дүүргэхын тула, тэрээнние таряа хуряалгын эхилхэтэй хамта эхилһэн байгаабди. Тиигэжэ, гүрэндээ таряа тушааха үилгаяа октябриин 8-да 100 процент дүүргэд, түсэбөө гадуур таряа тушаажа эхилһэн байгаабди. Мүнөө түсэбэй ehoop 3650 центнер таряа тушааха байһан аад, 3818 центнер тушаажа, түсэбөө 160 центнерөөр үлүүлэгдэбди. Таряа тушаалга үшөө ургажалһэр. 2544 центнер уһа хааха байһан аад, мүнөө 1500 центнер уһа хаагаабди. ноябриин 7-до уһанэйнгөө фондые сүм байгуулжа шадахабди. Октябриин өхөөр 750 центнер хартаабха, 518 центнер овощь тушаажа, энэ талаар гүрэнэй урдахи үилгые сүм дүүргэбди. Мүн нооһо тушааха түсэбөө 100 процент, брынзэ—200 процент, үндэгэ 100 процент, мяха тушалгаар—83 процент, һу—96 процент дүүргэһэн байгаабди. Һу мяхаар түсэбөө ноябриин 7 хүртэр сүм дүүргэхэбди.

Малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые хоин ямаадаар— 133,6 процент, эбэртэ бодо малаар 100,2 процент, адуу моридоор 90 процент дүүргэһэн байнабди. Адуу моридоор түсэбөө ноябриин 7 хүртэр дүүргэхэ бухы хэмжээ абажа байнэбди. Малажалдаа хүсэд хүрэхөөр үбшө тэжээл бэлэдхэгдэбди. Тэрэнэй ехэнхи хубинь фермэнүүдэй газаа буулгагдаа. Малай байра заһабарилагдажа ба дезинфекцилэгдэжэ дүүргэгдээ.

Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадалые усадхаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК гэй тогтоолой гарһаһаа хойшо ажалта үдэрые бэхижүүлхэ ба дебиторско үрние усадхаха тухай ехэхэн хэмжээнүүд абтаһан байна. Колхозой правленидэ хүдэлмэриилжэ байһан үлүү штат хороогдоһон, ажалта үдэрые гаргашалха ябадалые нэрипаар хинадаг болообди. Мүн энэ тогтоолой гараха үедэ колхозо колхозниигууд ба бусад эмнэуудэй дебиторско үрние 148171 тухэриг байһан юм, мүнөө тэрээнние сүм суглуулжа абаабди.

Эдэ бүхы амжалтануудые туйлахын тула ажалые зүбөөр эмхидхахэ, социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ ба колхозниигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрине үргэнөөр ябуулха бүхы хэмжээнүүд абтаһан байгаа. Тиигэжэ, саг үргэлжын бригаданууд таряа ба малажалнууд дээрэ байгуулагдна. Энэн дээрэһээ колхознигуудые нэгэ ажалһаа нүгөө ажалда оруулха ябадал усадхагдаһан байна.

Үдэр соо хэгдэһэн ажал хүдэлмэриин түн үдэшэ бүри гаргагдадаг ба үгэлөөлэй бүтээхэ ажалай даалгабари бригадирнуудта үдэшэнь үгтөгдөг, урда үдэртэ үзэгдэһэн дутуунууд алирүүлэгдэжэ, тэрэнние усадхаха хэмжээнүүд абтаһан байна. Иигэжэ ажалые эмхидхэхэдэ, таана ямар дутуу зүйл гаранаб, тэрэнние хурдан түргэнөөр усадхаха аргатай болодог байгаабди. Ажал хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулгадамал метод болохо социалистическэ мүрысөөнэй дүлые улам бадаруулаабди. Колхозник бүхэн, звено бүхэн, бригада бүхэн хооронноо мүрысөдэг байха юм. Мүрысөөнэй дүн ходоодо гаргагдажа, тэрэндэ түрүүлэгшэд хүндэлэй доскагы бэшэгдөөг, шанда хүртэдг ба тэрэнэй өхрим дүй түршэл бүгэдын шадабари болгогодог байна.

Колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдна. Колхозо дээрэнэй клуб, таряан ажалай бригаданууd ба малай фермэнүүd дээрэ 3 улаан булан эмхидхэгдэнүүй. Тэндэ хородоо харын газетэ ба дайшалгы хуулаһанууд гаргагдажа байна. Колхозой парторгэ нүхэр П. И. Рыморевай хүтэлбэрэр 8 агитаторнууд хүдэлөөнөө. Энэнэр болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолой болон ороһото культурын ба хартаабхын үнэр ургаса абаһанай түлөө, мал ажалые хүгжөөхэ талаар амжалта түйлһанай түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олохо ба орденнуud болон медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гаргаһан Указ бүхы советскэ арадуудые ба мүн манай колхознигуудые ажалай табьяада үлэм ехээр зорилгуулаа. Тиигэжэ, манай колхознигуud үнэр ургаса туйлаха үилгануудые абаһан байгаа.

Хабарай тарилгые богочихон ба тааламжатай агротехническэ болзорто дүүргэхын тула, тарилгын урда тоосо өөлүүлэгдэ бүри эртэнһээ эхилһэн ба тарилгаяа апрелиин 10-һаа эхилжэ 1670 га ороһото культурын тарилгые июлиин түрүүшын декада соо өөхим шанартайгаар хажа дүүргэһэн байгаабди. Мүн хартаабха ба овощь тарилгые хаһа саг соонь. агротехническэ заабарине сахилгатайгаар дүүргэһэн байгаабди.

Таряагаа харуулһалха ябадалда ехэхэн анхарал табигдаа. Зунай үе соо бүхы таряагаа 2-3 дахин бүртаг үбшөөнөө сэбэрлэһэн, зарим участогуудта нэмэлтэ төжөөл оруулагдаһан байна. Таряагаа богонихон болзор соо гэлтэгүйгөөр хуряажа абаабди. Дунда зэргээр гектар бүриһөө 9 центнер, зарим участогуудта 20-25 центнер хүртэр ороһото ба техническэ культурын ургаса абаһан байнабди. 530 га пар хахалха түсэбтэй аад, 714 га пар нэгэ дахин, тэргэнэй 503 га хоер дахин хахалагдаһан байна. Гадна, 252 га һолоомын үзуур хахалагдаа. Гүрэнэй урдахи түрүүшын нангин үилга болохо таряа тушаалгые богонихон болзор соо дүүргэхэ, ба үлүүлэн дүүргэхын тула, тэрээнние таряа хуряалгын эхилхэтэй хамта эхилһэн байгаабди. Тиигэжэ, гүрэндээ таряа тушааха үилгаяа октябриин 8-да 100 процент дүүргэд, түсэбөө гадуур таряа тушаажа эхилһэн байгаабди. Мүнөө түсэбэй ehoop 3650 центнер таряа тушааха байһан аад, 3818 центнер тушаажа, түсэбөө 160 центнерөөр үлүүлэгдэбди. Таряа тушаалга үшөө ургажалһэр. 2544 центнер уһа хааха байһан аад, мүнөө 1500 центнер уһа хаагаабди. ноябриин 7-до уһанэйнгөө фондые сүм байгуулжа шадахабди. Октябриин өхөөр 750 центнер хартаабха, 518 центнер овощь тушаажа, энэ талаар гүрэнэй урдахи үилгые сүм дүүргэбди. Мүн нооһо тушааха түсэбөө 100 процент, брынзэ—200 процент, үндэгэ 100 процент, мяха тушалгаар—83 процент, һу—96 процент дүүргэһэн байгаабди. Һу мяхаар түсэбөө ноябриин 7 хүртэр сүм дүүргэхэбди.

Малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые хоин ямаадаар— 133,6 процент, эбэртэ бодо малаар 100,2 процент, адуу моридоор 90 процент дүүргэһэн байнабди. Адуу моридоор түсэбөө ноябриин 7 хүртэр дүүргэхэ бухы хэмжээ абажа байнэбди.

Агын һонинуud

ОКРУГОЙ КОЛХОЗУУД ТАРЯА ТУШААЛГЫНГАА ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

Октябрьска революциин 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөндэ шухаргуу оросон, нүхэр Сталинда үгэһэн үилгаяа Агын национальна округай колхозуудай колхознигуud амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Таряа бэлэдхэлэй жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь үрид 100,5 процент дүүргэбэ.

Машинно-трактورна станциинуудай колхозуудта хэһэн ажалай түлөө натур-түлбэри оруулга үргэлжэлжэ байна.

ФИЗКУЛЬТУРНА КРОСС

Октябрьска революциин 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан физкультурна кроссын негэдэхи тур октябриин 5-һаа 12 хүртэр болобо. Агын һуурнца болсһон кроссо 126 хүн, 99 эхэнэр ба 27 эрэгтэйнүүл хабаалдаба.

Тэдэ хаяа 500, 1000 ба 3000 метр газарта гүйлдэбэ. Тэдэнэй 77-ниинь нэгэдэхи шатын ГТО гэй нормо дүүргэ.

500 метртэ Дугаржапова, 1000 метртэ Григорьева, 3000 метртэ Чернышев гэгшэд эрхим показательнуудые харуулаа.

КУРСАЛ ГАРГАХА ГЭЖЭ БАЙНА

Агын педагогическа училищын коллектив Октябриин өдөр ород ба бурят-монгол гэлцэ. Тэрэнэй хүбүүд басагад, ашанар хэлэн дээрэ гараараа бэшэжэ журнал гаргаха гэжэ байна.

Тэрэ журнал соо һурагшадай творчество—шүлэг, дуунууд орохо юм.

БАГША ЦЫДЕНОГОЙ 25 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Зугаалайн долоон жэлэй һургуулиин багша нүхэр Цэжэб Цыдено болбол ургажа ябаһан залуу үетэнние хүмүүжүүлжэ эхилһэр 25 жэл болоһон байна. Энэ ойень һургуули дээрэ тэмдэглэн үнгэргэбэ.

ВКП(б)-гэй Могойтын райком ба райгүйсэдком нүхэр Цыденогой педагогическа ажал-ябуулгын аша үрые тэмдэглэн, хүндэлэлэй грамота ба үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаба.

ТООСОСШОДОЙ КУРСА

Могойтын районой колхозно һургуули (РКШ) колхозой тоосоошодой 3 һарын курса үнгэргэбэ. Тус курсые 10 гаран хүн дүүргэжэ гараба.

Тэдэнэр колхозуудта тоосоошод боложо хүдэлмэрилхэ юм.

94 НАҺАТАЙ ЭРДЭНИ ЦОГТОЕВ

Урда Агын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозоо һортогой мори унаһан шинираг янзын үбгөнэй гүйлгэжэ ябахые үзэхэт.

Энэ хадаа 94 наһатай Цогтоев Эрдэни ба гушанар хамта гуша гаран хүн болоно.

Эрдэни Цогтоевой эрдэм һургуулигүй болбошье, аша гушанарайнь дундаһаа Советскэ засагай ашаар һургуулитай бэлоошод олон.

Октябриин революциин аша габьяагаар олдоһон золто һайхан байдалые үзэжэ, Цогтоев үбгэн баяртай жаргалтай ажаһууна.

ҮБЭЛЖЭӨНДЭ БЭЛЭЛҮЭЛ

Округой колхозууд мал һурэгөө тобир тарганаар онто оруулхын түлөө үбэлжөөндэ бэлэдхэл ябуулжа байна

Энэ жэлдэ 582 өхэ хониноо 591 хурьга абажа, округой эрхим малшадай гэгэн болоһон. Будалангай сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хоннишон Сультим Жамсаранов гэгшэ үбэлэй турган хүйт-нэй үедэ хоннидоо адуулхын тула хадын өбэрэй дулаан, нам газагай бэлтээрпие нөөсэлэн байхаһаа гадна, хонин һурэгөө үбэлжүулхэ дулаан байра заһабарилба.

Дульдургын районой «КПМ», «Красная Звезда». Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудта малай дулаан байра заһабарилха ба бариха хүтэлмэринүүд эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна.

Ж Балданжабон.

ЕХЭ КУНАЛЕЙН УРГАЛТА

Хаанта засагай үедэ Ехэ-Куналей тосхоной һууритан харанхы балар байдалтай бүрхан шажанда үлэмжэ ехээр шүтэдэг байһан юм. Тиихэдэ энэ тосхоной хүн

Малажалай продуктнуудые гүрэндөө өлбэгээр үгэ!

...лай республикын ажалшад арагуудай ...ө вождь нүхэр Сталинда бэшэг өльгөө гүрэндэ мяха, hу, брынзэ ба ноо...шаахе уялгануудаа Октябрьска Социалистическэ революциин 30-дахи жэлэй ...гүргэхэбди гэжэ үгээ үгэhэн байнин, республикын түрүү аймагууд Сталинда үгэhэн тангаригаа үнэн ...дэрэ дүүргэжэ байна. Гүрэндэ ...а тушааха түсэб бүхы республика ...сентябриин 1-дэ 103,9 процент ...гээ hэн. Зэдын аймаг малажалай продуктнуудые тушааха жэлэйнгээ ...сүм дүүргэhэн байна. Мүнөө энэ ...ай колхозуул Эхэ оропойнгоо урдахи ...ическа уялгануудые дүүргэн, мяха, ...бусай продуктнуудые гүрэндэ ту...гадуур тушаажа байха юм.

...мяха тушааха жэлэйнгээ түсэ...Торгин аймаг. hу—Баргажанай, Заиай. Курумканай. Ахын аймагуул сүм ...hэн байна. Нооho тушааха талаар ...ликын 12 аймаг гүрэнтэйгөө бури...тоосоо.

...халаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февраль...пленумэй тогтоолые хэпэг дээрэ ...ахын түлөө республикын колхозни...ба колхозницануудай үнэн сэхээр ...ые тэрэлбэ. Манай республикын ...бүхэн малажалай продуктнуудаар ...гөө болзорhоо урид тоосохо дүүрэн ...й байhаниинь түрүүшүүлэй үльгэр ...дэрэhээ элэр харагдаа гэшэ. ...ье, зарим колхозуул бии байгаа арга...тонуулаа хэрэглэжэ шадангүй, гү... малажалай продуктнуудые тушааха ...мүнөө хүртэр дүүргэ...hайhаа. Хорнин, Иволгын аймагуул ...ха тушааха түсэбүүдэ дүүргэхэ ...шье hаа. гүрэнтэйгөө тургэн тоо...талаар шанга хэмжээнүүдые абажа ...гүй дээрhээ түрүү аймагуудhаа ...жэ ябана.

...хэ Октябрьска Социалистическэ ...циин 30-дахи жэлэй ой хүртэр ...эн хоног үлэбэ. Энэ болзор соо аймаг, ...бүхэн малажалай продуктнуудаар ...гөө сүм тоосоо, алдарта ойло эр...лэг бариха ehотой. Тиигэбэл аймаг. ...бүхэн агууехэ Сталинда үгэhэн ...гаа үнэн хэрэг дээрэ бөелүүлхэ. Колхозуул малажалай продуктнуу...тушааха гансал уялгата түлбэринүү...хиэаблаха бэшэ, харин ...өө галуур Эхэ орондоо албаг ехэ ...та ба бэшэ бусад эдеэ хоолой зүйл ehотой.

...публикын аймаг болон колхозуулай ...бэрилэгшэд тарыа тушаалгын үедэ ...лэй пунктнуудта хэлэн олон ашаа ...үдэр hүнигүй ябуулжа, гүрэнэйнгөө урдахи уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэhэн байна. Энэ дүй дуршэлые мүнөө малажалай продуктнуудые тушаалга дээрэ хаа-хаанагүй зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Гүрэндэ малажалай продуктнуудай хэды шэнээн тушаагдаhан дүнгыень үдэр бүри гаргажа байха хэрэгтэй.

Аймагуудай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаанууд болбол гээгдэнги колхозуудые татажа абахын тула илангаяа ехэ анхарал табиха ehотой гээшэ. Заиграйн, Бичурын, Кударын. Түнхэнэй аймагуудта гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушаалгаар гээгдэжэ ябаhан колхозууд илангаяа олон. Тиимэдэ эдэ аймагуудай хүтэлбэрилхы эмхизургаанууд болбол гээгдэнги колхоз бүхэнэй доторой аргаболомжонуудые хүсэд хэрэглүүлэн, гүрэнэй түсэбые малажалай бүхы продуктнуудаар ойрын үдэрнүүдтэ хүүргүүлхэ ябадал хангаха ehотой.

Тэрэшэлэн хүдэлмэришэд, албахаагшад, колхознигууд болон бусад өөhэдынгөө үмсын малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө миил 70-аад процент дүүргэhэн байха юм. Түнхэнэй, Кударын. Бичурын. Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын аймагуудай хүдэлмэришэд, албахаагшад болон колхознигууд hу, мяха тушааха түсэбүүдээ илангаяа муугаар дүүргэжэ байна.

Республикын бэлэдхэлэй органууд өөрынгөө хүдэлмэрине ойрын үдэрнүүтэ үндэhээрынь hайжаруулха уялгатай. Бэлэдхэлэй Министерствын аймагуудтахи түлөөлэгшэд маслопромой трестын болон Буркоопсоюзай хүдэлмэрилэгшэд мүнөө үедэ хэзээ хэзээнэйхиhөө эмхигэйгээр хүдэлмэрилхэ ehотой байна. Бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн контородоо hүүгаал хооhон мэдээ суглуулха ба шэ, харин колхозуудта ошожо, малажалай продуктнуудые түргэнөөр тушаан абаха талаар шанга хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай.

Колхозуудай эхин партийна организацинууд малажалай продуктнуудые тушааха жэлэй түсэбые болзорhоо урид дүүргэхэ ябадалда угаа ехэ үүргэтэй байна. Мүнөө энэ шанга үедэ партийна организаци бүхэн гүрэндэ hу, мяха тушаалгын ябасые толгойлон хүтэлбэрилхэ ehотой.

Гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушааха жэлэй түсэбые ойрын хэдэн хоног соо дүүргэжэ, Октябрьска Социалистичес... амжалтануудаар үгтахын түлөө аймаг, колхоз, колхозник бүхэн шууд тэмсэхэ зорилготой байна.

Б. Зонхоев, ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажахын таhагые даагшын орлогшо.

...аймаг соогоо түсэбөө түрүүлэн дүүргэбэ

...ирын колхозуул хүдөө ажахын про...дые гүрэндэ тушаалгые ноябриин ...р гүйсэдхэхын түлөө тэмсэжэ байна ...Бретинскыи сельсоведэй Сталинай ...жатэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр ...) аймаг соогоо бусад колхозуудаа ...ын, октябриин 14-дэ уялгата ту...ьяа дүүргэжэ, гүрэнтэйнгөө тоособо. ...н Кагановичын нэрэмжэтэ (түрүү...нь Афанасьев), Крупекаягай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Базаров), «Красный ...овик» (түрүүлэгшэнь Куренков) колхо...ууд гүрэнтэйгээ бүримүhэн тоособо.

Агууехэ Октябрьска революциин 30 жэ...тэй ойн үдэр хүртэр тус аймагай колхо...зууд гүрэнтэйгөө сүм тоосожо, нүхэр Сталинда үгэhэн уялгаяа гүйсэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой.

Г. Мунгалов.

★ Залуу малда анхаралаа ехээр табиха ★

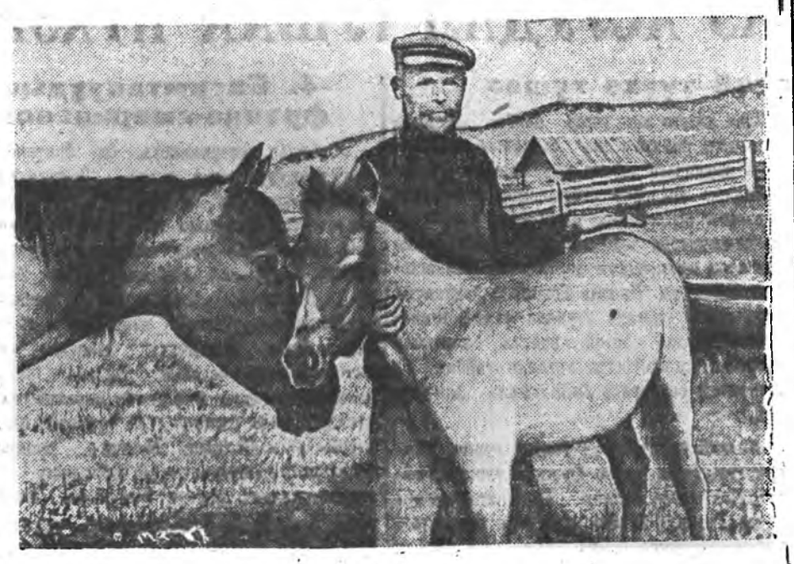

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозник 64 наhатай Иван Семенович Егоров 11-дахи жэлэй адуушанаар хүдэлмэрилжэ, ажалай алдар жэшээ харуулна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Егоров өөрынгөө даажа абаhан 12 гүүнhээ 12 унага абажа, бүрин бүтэшэер тэнжээhэн ба 1948 ондо мүн 12 унага абаха гэhэн үялга абачхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иван Семенович Егоров өөрынгөө тэнжээhэн гүүн ба унаганай хажууда байна.

И. Красавцевай фото.

☆ ☆

Түрүү малшадай дүй дуршэл

—1947 ондо 100 толгой үнээн бүриhөө 100 тугал абаха, үнээн бүриhөө 850 литр hу haахабди,—гэжэ Кабанскыи аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой hүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд нэгэн хүн шэнгээр мэдүүлээ hэн. Мүнөө тус фермынхид абаhан ...гаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэбэл, энэ оной 7 hара соо 100 үнээн бүриhөө 99 тугал абаhан, үнээн бүриhөө 637 литр hу haahан байха юм. Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 102 процент дүүргээ.

Энэ фермынхид инмэ амжалтануудые ...гаал тэйлааб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ үбэлжэлгэдэ эрхимэр бэлэдхэдэг. hаамхай ба түрэхэ үнэдые зоотехническэ заабаринн ehоор харуулhалдаг, тэрэнэй ашаг тэмые дэшэлүүлхэ асуудалда онсо анхаралтай табилаг байха юм. Фермын hаалишад түрэхэ үнэдые дундаhаа доошо бэшэ шахалтай байлгаадаг дээрhээ элүүр энхэ тугал абаадаг байна.

Үнэдэй түрэхэhөө 100 хоног урда тээ, мүн баhа түрөөд байхадань тэдэнние эрхим шанартай үбhөөр тэжээдэг, сүүдхын 40 грамм дабhа үгэдэг. үбhөсэ дабhатай yhaap норгожо, шэмэтэй болгоод өдюулдэг байха юм. Тэрэшэлэн, михиниые yhанда бусалгаад, турнепсые угаажа хэршээд. силосые уридшалан шанарынь шалгаад үнеэдтэ үгэдэг байна. Үбэлдөө үнеэдые үдэрэй 3 удаа өдеэлүүлдэг, үглөөнэй hаалганай hүүлээр эрхим шанартай тэжээл, удаа тээнь үбhэ, михиниэ, турнепс гэхэ мэтын дунда зэргын шанартай тэжээл үгэдэг байха юм.

Үнеэнэй түрэхэhөө эхилээд 10 хоногой туршада дэлэнгынь шалгажа байдаг, хэрбээ тэрэнэй хатуужаа hаань, эльбэхэ, haaха мэтын хэмжээнүүд абтадаг гээшэ. Тэрэшэлэн hаамхай үне дые зунай сагта эрхим ногоотой бэлшээридэ үглөөнэй 5-haa үдэшын 10 час болтор адуулдаг байна. Үнэдые тухай зохеогдоhон хэмжэ...үдэй 3 удаа haадаг, тиихэ зуураа, дэлэнгыень 3 дахин эльбэдэг. haахаhаа урид заатагүй гараа угаадаг байха юм. hаалгые хэмhээнь алдуулхада үнеэд hуеө дуу...hыень үгэнгүй, эгээл тоhолгыень баридаг юм. Гадна. дэгэн соо үлэhэн hүн гэ...шэ шэнэ hүнэй бии бололгодо haад ушаруулгаг, юрэнхыдоо үнеэнhээ абтаха ашаг тэмыень доошолуулдаг, үнеэнэй дэлэнгынь хабдажа болотог гэшэ. Эгээл эдэ бүхы эрилтэнүүдые дээрэ дүрсэгдэгша фермынхид бодотоор бэелүүлдэг байна.

Тус фермын эрхим hаалиша Степанида Суворова 1947 ондо 10 үнеэдhээ 10 тугал абажа тэнжэ hэн. 7 hарын турша соо үнеэн бүриhөө 700 литр hу haahан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Суворова ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 460 литр hу абаhан байна.

Фермые даагша нүхэр С. Суранов үнеэн бүриhөө haэгдаhан hуеэ тусхай журналда бэшэдэг, haалишалай амжалтануудые показателиин доска дээрэ тэмдэглэдэг юм. Тэрэшэлэн, долоон хоног бүхэндэ хүдэлмэрийн зүблөөн эмхидхэгдэжэ, тэрээн дээрэ hаалишад дүй дуршэлөө халан абалсадаг байна.

1947—48 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ энэ фермынхид эртэнhээ хойшо бэлэдхэжэ байнхай. Малайнь байра байдал заhабарилагдажа, сагаадагдаhан, дезинфекци хэгэлhэн байха юм. Фермын малшад үбэлэй үедэ үхэр малаа хаагуур, ямар бэлшээрилэ адуулха тухайгаа бүгдэ мэдэнхэй. Адуу малаа урин дулаанаар, садхаланаар үбэлжүүлдэг баялиг дуршэлтэй энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд «Малажалай үндэр ехэ ашаг шэмэ туйлаhанай түлөө колхознигуудта, совхозуудай ба мориной заводуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээргэ олгохо, тэдэнэрые СССР-ой орденуудтэ болон медальнуудаар шагнаха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые угаа ехэ баяртайгаар угтаад, шэнэ уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ улам өдэбхитэйгээр оролсоhон байна. Эдэнэрэй абаhан уялгануудсоо адуу малаа үбэлэйнь байрада тобир тарганаар оруулжа, тэдэнние садхалан дулаанаар үбэлжүүлхэ. шэнэ түлнүүдые хоролтогүйгөөр тэнжээхэ, нарай ба бодо малай амидын шэгнүүрые рэшэлүүлхэ, hу ехээр haаха мэтын шугала пунктнуудые бэшэгдэнхэй. Энэ уялгаяа тус фермын малшад үнэн хэрэг дээрэ бөелүүлжэ, хэлэhэн үгэдөө хүсэд хүрэхэ байhаннинь лабтай.

Я. Таюрский.

Малай үбэлжэлгэдэ муу бэлэдхэлтэй

БУДАРА-СОМОН. («Б. М. Үнэнэй» корреспондентhээ). Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ шидхэхы үдэрнүүдэй үнгэрэжэ байhан болобошье, Кударын аймагай 25 колхозуул мүнөө хүртэр тэрээндэ бэлэдхэжэ эхилээдүй байhаар. Аймаг дотор мориной миил—3, үнеэдэй—8, хурьга эшэгэнэй—3, тугалай—4 байрануул заhабарилагдаhан байба. Гадна, малай үбhэ тэжээл мүнөө хүртэр хэмжэгдээгүй, хоройлогдоогүй ба тэжээлэй баланс зохеогдоогүй байха юм. Мүн олохон колхозуул hолоомо болон огородой культурануудай эшэ набшые суглуулжа абангүй хаяhан байна.

«Искра Ленина», «Красный Октябрь», «Пограничник», Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуул малай үбэлжэлгэдэ илангаяа муугаар бэлэдхэжэ байха юм.

Тоод, аймагай хүдөө ажалай таhагые даагша Борисов болон ахалагша зоотехник Дамбаев гэгшэд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг үргэлжэ хүтэлбэрилхын орондо, ходо кабинеттээ hуудаг байна.

Б. Дымбрылов.

Жамсо ТУМУНОВ

КУДАРА—КЯХТА*)

ТҮҮХЭТЭ ГОРОДТО

...тые шэглэд Наушкаhаа гарахадам...үүрэг харанхы hүни байгаа. Тэнгэри ...нэнэ, бороон hабинана.

...ын буртаг гэшэнь аргагүй, бүтүү ...ороор хүтэлтэн, тохойтон хотирно. ...машинамнай аалиданагүй, дорюун ...ноор, шуран солбоноор табилуулна. ...ын руль найдалтай гарта.

...ата хүрэжэ ерэхэдэмнай бидэнние ...лон сэбэр гостиницада оруулба. Тэн...дэб янзын хүнүүд тогтодог байба. ...ненhаа ябаhан арша аншан, Монгол ...баhан студентнэр, офицернүүд энэ гос...ада гэртээ ерэhэндэл, буужа амаржа. ...жа гарадаг байна. Манай ябаhан эн...үүдгэ тус гостиницада Сөлэнгын аймаг Кяхтын түүхэтэ газаринуудые хара...ерэhэн hургагшад—экскурсантнар ...аhаан байба.

...өөгүүр эртэлэн бодожо, городые үзэ...маржа улицада гарабабди, Бороон ...шэhэн, борооной уhан элhэлиг газар...энгэшэhэн, тооhо шороой огто үгы. ...зохид үглөөгүүр байба.

...ата—хуушанай город. Тэрэнэй шу...үүдынь дүрбэн үеын хүнүүдэй шарайе ...н гэхэ юм. Тэрэ 220 жэл Манай ...й үмэнэ зүгтэ оршоно. Энэ город ку...дэр бариглаhан гэдэг. Арад тумэ...гэрэмдэжэ байhан томо томо хубал...ймшашад, нюргашуул энэ городой ...гада алта мүнөө томилhоншье байжа ..., гэхэтэй хамта энэ городой бодото ...гашачинь купецуул бэшэ, харин ...арад байха юм.

...э город тогтоhон удаhөө эхилээд ху...а наймаанай, сам харилсаанай культура болбосоролой айхабтар ехэ удхашапартай болоhон байна.

Энээнние Россиhаа, Хитад, Монгол ба бусад азиатска оронуудта ошохо үүдэн гэжэ хэлсэдэг, энэнь тон зүбтэй байгаа Олон олон ород өрдэмтэд хадаа Монгол Хитад, Түбэдэй элhэн губиие шэнжэлэн ошоходоо Ород-Монголой хилэ дээрэхи энэ жаахан городhоо хүндэ бэрхэ, алдар солото замайнгаа эхине татацаг байгаа Эдэнэй замай тэмдэглалнүүдэй түрүүшын хуулаhаниинь «Кяхта» гэhэн үгөөр эхилдэг юм. Прежевальский Потанин, Козлов—эдэ ородой гайхамшагта эрдэмтэн—аянтадай алдар нэрэнь Кяхтын түүхэтэй нягта холбоотой байха юм. Советскэ академик нүхэр Обручев өндэ удаан саг ажаhуулhан ба Кяхта тухайда залуу таhанайнгаа hайн дурасхалые орхиhон байна.

Эндэ бурядай түрүүшын өрдэмтэ Доржи Банзаров hургуулида hураhан ба тэрэнэй hурадаг hургуулиин гэр мүнөөшье хүртэр оршоно.

Эндэ, Советскэ Кяхтада 1919 ондо Монгол арадай революционно партийн түрүүшын съезд болоhон ба Сүхэ-Батор Чойбалсан хоер революционно арадта засагаа гартаа абахын үрэл эндэhээ гарганаhан байна.

Советскэ Кяхтын удхашапарынь яашагүй ехэ болоо. Энэ город советскэ ба монгол арадуудай эб найрамдалайнь hуулэ болоно Монгол арадта туhаламжа үгэхыень Ленинэй өльгээhэн революционно сэрэгүүд Кяхта нэгүүр гаража ошоhон байна. Монгол орондо туhалхаяа, Сталинай заабаряар ошоhон советскэ эрдэмтэд—аргашад, багшанар, инженернүүд, техникуудтай, хүнгэ мантана, харин ...мэргэжэлтэй Кяхта дээрэhээ «Баяртай!» гэжэ Эхэ нютаттаа, түрэл садандаа телеграмма үлдэг.

Кяхтада тэсхылэжэ hуулаг хубалза наймаашадай, нюдаргаа баяшуудай хобоншье үлдэгүй. Кяхта хотоо Буряд Монголой арбижан хүтэжэ байhан эрдэм гэгээрэлэй гуламтануудай нэгэниинь болоо.

Кяхтын центральна үйлсэдэнь сагаан шохой будаггай хоер томо гэрнүүд тобойлдоно. Тэдэнэй сонхонуудтань наранай гэрэл паадажа, ехэ hуртэйгөөр харагдана Эдэ гэрнүүдэй нэгэндэнь академик Обручевой нэрэмжэтэ Музей оршоно. Бидэнэр энэ музейдэ сэхэ ошобобди. Бидэнние харяха янзада гуша гара наhанай үлэ мэдэг мархад гэhэн хамартай хурса тодо нюдэтэй хүн угтаба. Энэ хадаа манай залуу эрдэмтэдэй нэгэ нүхэр Радион Тугутов гэгшэ байба.

Нүхэр Тугутов бидэнние өөhэдынгөө тус музейдэ үндэhэдэн байгуулагшадай нэгэ ба тэндэ мүнөө хүртэр таhалдалгүй ажалажа байhан Алефтина Николаевна Орловатай танилсуулба. Алефтина Николаевна болбол Эсэгэ орочдоо хизаарлашагүй үнэн шуларгуу дээрэhээ өөрынгөө ажалда бүхы бээ зорюулhан, оролдосотой бэрхэ, бэлигтэй шадамар ород эхэнэрнүүдэй нэгэниинь болоно. Буурал сагаан толгойнь мэхэгу сэбэр харасань энээнние гэршэлнэ. Алефтина Николаевна мүнөө 74 наhатай. Энэ үндэр hайхан наhанайнгаа 54 жэлыень Кяхтын музейдэ тэрэнэй hалбаран хүгжэлтэдэ зорюулhан байна.

—Би музейгүйгөөр hуужа шадахагүй—гэжэ Алефтина Николаевна хоэрэнэ.

Советскэ засаг хадаа Москваhаа зургаан мянган модо газарта оршожо байhан жаахан городой, жажаяа музейн рядовой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Орловагай хэhэн бүтээhэн ажалые сагнаэ, «Ажалай улаан тугай» орденоор шагнаhан байна.

—Сталин намайе мартаагүй,—гэжэ Алефтина Николаевна даруу зохидоор үнэнэ сэхэ сэдхhөө хэлэнэ.

Сэбэр гоёор шэмэглэжэ хэhэн музейн таhалгануудта оробобди. Музейн Историко революционно, Социалистическэ байгуулалгын, эүүн зүтэй уралалнуудэй болон бусад таhагуудаарынь ябажа, тон hониохолтой шухаг юумэнүүдые үзэбэбди.

Эндэ декабрист Михаил Бестужевэй тэргөөр эхилээд, Чикойско арhанай заводэй бүтээжэ гаргаhан бээжо, хэмүд хүртэр олон янзын, олон хэрэглэлэй, олон удхатай аад. бүгдэ манай ажалые дээшэлэлгэдэ, эрдэм болбосоролые, түүхэ hудар шудалалгада тон ехэ туhатай юумэдэ эндэ табигдаhан байба. Энэ музейн тон залуу таhаг болохо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда зэрюулhан таhагынь үшөө hайса шэмэглэгдэошьегүй haa үзэhэн хараhан хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ эксно надуудтай байна. Эхэ Орондоо ами наhаа зорюулжа, баатарай үхэлөөр унаhан гвардиин Полковник Борсоевой үмдэжэ ябаhан хубсаhа хунарынь, аблжа ябаhан хэр зэбсэгынь, дүрбэн жэлэй хүндэ байлдаан соогуур хармаанда хадалгажа ябаhан өөрынь болоод, бүлнэрэйнь, дайнцалхы нүхэдэйнь карточкашууд оролсоно...

...Саhатай үдэр: Архагар бархагар — hад саhан малгай үмдэнхэй. Тэдэнэй үзуураар бүгүү шэдхэ. Тэрэ шадхэ соо гуур баабгайе тэлэhэн хэдэн офицернүүд ябана. Эдэнэй дунда бригадын командир гвардиин Полковник Борсоев. Тэрэ өөрынгөө туhалагшадаар репогносцировкодо ябатараа эйе баабгайтай дайралдажа яаха аргагүй алаха баатай болоhон байгаа.

...Жаахан гэрхэн. Тэрэнэй үүдэн дээрэнь—«Урагшаа!» гэhэн урда. Тэрэ урнагай тэ... назанахана —хэдэн бүлэг сэрэгэй хүнүүд. Тэдэнэй дунда нүхэр Борсоев. Тэрэ атакада орохынгоо урда өөрынгөө туhалагшанарта заабари үгэжэ байна. Шарайнь сэлмэг, нюдэдынь хурса.

Бригата атакада бэлэн. Хүнэгэй зэргэ ...матай хүндэ пушканууд дайсан хүдэр сэмгэнүүдээ шэглүүлээд, команда хүлээжэ байна. Оодон сагаан полушубкатай, хүзүүндээ дурам зүүhэн хүн түрүү позициниаа команда үгэнэ.

Энэ—полковник Борсоев дайсадые бута нэрьехыень өөрынгөө батарейнүүдтэ команда үгэнэ.

Пушканууд нэербэ. Дайсанай зүүтэ лаг хара утаан дэлбэрнэ. Борсоев «Урагшаа! гэhэн команда үгэнэ. Бригадл добтолно..

Нүхэр Борсоев яаха аргагүй зүрхэтэй ямаршье бэрхэшээлhээ сүхарихагүй, Советскэ ороной өөралхэг баатарнуудай нэгэниинь байгаа.

Тэрээнэй дайшалхы ябадал тухайнань уншахадаа тэрэнэй шуhапай дуhал шэнтээhэн хубсаhыень харахадаа музейдэ орohон хүн бүхэн:

«Шам шэнгээр Эхэ ороноо хамгаалгаг хабдна гэжэ тангаригаа үгэнэ»...

Энэ үдэр бидэнэр аймагай газетын редакцида хүрэбэбди. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд ээлжэтэ номероо гаргажа байба Тэдэнэй орондосо схэтэйгээр, дэлисэ hайн тайгаар, зориг түгэлэрөөр хүдэлмэрилыень харахадаа бидэнэр:

«Эдэ зонуудаа—набогшигуудhаа эхилээд редактор хүртэрөө өөрынгөө уялгануудые байгар мэдэhэн зон байна» гэжэ мэдэбэбди.

Үдэшын долоон часта бидэнние городой радиодо үриба. Бидэнэр микрофондо өөhэдынгөө шуугэгүүдые уншабабди. Тиихэдэ нүхэр Хоца Намсараев өөрынгөө hунгаг шадта хандажа үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй тарыа хуряагшадта хандажа хэлэhэн үгэ соо hоонь:

«Нэгэ тоо гэшые бү шамарлагты Нэгэ тоогүйгэр ямаршье ехэ тоо буридадэггүй юм. Инмэhээ нэгэ монсогор ороohо газарта бү гээгты. тэрэтнай дуhал хүлhэнтэй сэнтэй юм гэшэ. Монсогоп hоонь:

«Шам шэнгээр Эхэ ороноо хамгаалгаг хабдна» гэжэ тангаригаа үгэнэ»...

Энэ үдэр бидэнэр аймагай газетын редакцида хүрэбэбди. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд ээлжэтэ номероо гаргажа байба Тэдэнэй орондосо схэтэйгээр, дэлисэ hайн тайгаар, зориг түгэлэрөөр хүдэлмэрилыень харахадаа бидэнэр:

«Эдэ зонуудаа—набогшигуудhаа эхилээд редактор хүртэрөө өөрынгөө уялгануудые байгар мэдэhэн зон байна» гэжэ мэдэбэбди.

Үдэшын долоон часта бидэнние городой радиодо үриба. Бидэнэр микрофондо өөhэдынгөө шуугэгүүдые уншабабди. Тиихэдэ нүхэр Хоца Намсараев өөрынгөө hунгаг шадта хандажа үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй тарыа хуряагшадта хандажа хэлэhэн үгэ соо hоонь:

«Нэгэ тоо гэшые бү шамарлагты Нэгэ тоогүйгэр ямаршье ехэ тоо буридадэггүй юм. Инмэhээ нэгэ монсогор ороohо газарта бү гээгты. тэрэтнай дуhал хүлhэнтэй сэнтэй юм гэшэ. Монсогоп hоонь:

«Шам шэнгээр Эхэ ороноо хамгаалгаг хабдна» гэжэ тангаригаа үгэнэ»...

Энэ үдэр бидэнэр аймагай газетын редакцида хүрэбэбди. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд ээлжэтэ номероо гаргажа байба Тэдэнэй орондосо схэтэйгээр, дэлисэ hайн тайгаар, зориг түгэлэрөөр хүдэлмэрилыень харахадаа бидэнэр:

«Эдэ зонуудаа—набогшигуудhаа эхилээд редактор хүртэрөө өөрынгөө уялгануудые байгар мэдэhэн зон байна» гэжэ мэдэбэбди.

Үдэшын долоон часта бидэнние городой радиодо үриба. Бидэнэр микрофондо өөhэдынгөө шуугэгүүдые уншабабди. Тиихэдэ нүхэр Хоца Намсараев өөрынгөө hунгаг шадта хандажа үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй тарыа хуряагшадта хандажа хэлэhэн үгэ соо hоонь:

«Нэгэ тоо гэшые бү шамарлагты Нэгэ тоогүйгэр ямаршье ехэ тоо бурид...

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*).

Аймагуудай мүрысөөн

Республика дотор намарай пар хахалалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажалай Министерствын мэдээн

1947 оной октябриин 25.

Эзэлhэн hуурынь	Аймагуул	Намарай пар хахалалга (процентээр)
1.	Кабанскыи	119,3
2.	Тарбагатайн	112,2
3.	Түнхэнэй	108,2
4.	Байкало-Кударын	107,2
5.	Сэлэнгын	105,3
6.	Торгин	104,1
7.	Мухаршэбэрэй	101,6
8.	Кяхтын	100,1
9.	Хорнин	100,0
10.	Зэдын	96,2
11.	Заиграйн	90,5
12.	Кударын	87,8
13.	Иволгын	83,1
14.	Закаменай	77,5
15.	Бичурын	74,6
16.	Баргажанай	62,9
17.	Курумканай	56,5
18.	Прибайкальска	46,0
19.	Хэжэнгын	43,7
20.	Ярууныи	35,2

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ

Үрhэнэй хартаабха хадагалха тухай

Хадагаламжада байhан хартаабха зэримдаа эдэбэ янзын бактерийнүүдhэ үбшэлдэг байна. Гэбэшье, хуурай ба бүтэн хальhатай хартаабха үбшэндэ дайрагдадаггүй байха юм. Хэрбээ эбдэрхэй хальhатай хартаабха байбал заатагүй үбшэлжэ, үнжэ гутаха ба дам саагуурхи хартаабхануулаа үжөөдэг байна.

Тиимэhээ хартаабхые хранилищеда хэхэhээ урда тээ үбшэн, хуудэмхэй, үжэнхэй, өбдэрхэй хальhатай хартаабхаhаань топ ханамжатайгаар илгахэ шухала.

Хранилища доторхи температура 1—3 градус, ябталагдаhан хартаабхын үндэрынь 1 метрhээ дээшэ бэшэ байха ehотой.

Хранилища соохи температурые уран зэргэ байлгахын тулада дулаахан үдрэй болоhон байгаа haa, үүдынь үдэртөө хаалгаад, hүниндөө нээхэ шухала. Тэрээнэй хамта, хуйтэнэй болохоhоо урда тээ хартаабхые hарабша, сарэй доро гаргажа топ нягтаар илгаха, хаталха ба тэрэнние hөөртэнь хэхэдээ 1 метрhээ үндэр бэшэ ябталха, капуста болоч бусад огородой эдеэнтэй суттань хадагалахагүй гэхэ мэтын хэмжээнү дые бөелүүлхэ хэрэгтэй.

Хранилища доторхи температурын зохид хэмжээдэ ороо байхатань, тэрэнние хуулалжа, вентиляционно нүхэпүүдыень бүглэхэ шухала. Тиин, ноябрь hарын тэн багаар, илангаяа шанга хуйтэнэй болохоодоор хранилища доторхи температурые удэр бүри шалгажа байхын тулада, заатагүй термометр хэрэгтэй болохо юм.

И. Тимошин, И. Котов, агрономуудаа.

ҮРhЭ ХАДАЛГЫЕ ӨӨРӨӨ БҮГЭХЭ ЯБ ДАЛДА НАЙДАНХАЙ

Түнхэнэй аймагай колхозуул мүнөө жэлэй үндэр урагса гуйлаа, тарыа тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорhоо урид тоосоhон байна. Энэ хадаа тэндэхи колхоз бүхэндэ үрhэ хааха түсэбые болзорhоо урид дүүргэхэ арга олгоно. Гэбэшье, Түнхэнэй зарим колхозуул өөhэдтэй байhан бүхы аргаболомжые хүсэд хэрэглэнгүй, үрhэ хааха түсэбөө таhалгуулха аюулда хүргэжэ байха юм.

«Память Ильича», «Гигант», Буденныи нэрэмжэтэ колхозуул ажар мүнөө хүртэр нэгэшье килограмм үрhэ хаагаадуй байhаар.

—Эдэ колхозуул ямар шалтагаалhаа мүнөө хүртэр үрhэ хаалые эхилээгүй, —гэжэ аймагай хүдөө ажалай таhагые даагша нүхэр Оздоноевhоо асуухада:

—Тракторна молотилканууныь мүугаар хүдэлмэрилнэ,—гэжэ хариусана. Үнэндөө тэдэ колхозуудта молотилкануудынь мүугаар хүдэлмэрилнэ бэшэ, харин колхознигуудай жаяг заршам hулаар табигданхай дээрhээ сохилго удааража, үрhэ хаалгые hаалгуулна. Жэшээлхэдэ, өдэ колхозуудай зарим гэшүүд артелдэ туhатай ямаршье ажал хэгүй, зайгуулгажа ябадаг байна юм. Тоод, колхозуудайнь хүтэлбэрилэгшэд нимэ колхознигуудые ажал хүдэлмэрилдэ өлсүүлхын түлөө ямаршье хэмжээ абахагүй байна юм.

Тоорын сомоной «Улаан Шулуун» колхоз октябриин 15 болтор миил—110, Түнхэнэй сомоной «Политотделец»—77,4 центнер үрhэ хааhан байна. «Заря», «Память Ильича», Кировой; Карл Маркс...ын, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуул ба hимэрхүү байдалтай.

Аймагай хүдөө ажалай таhагай болон участково агрономуудаа колхозуудай үрhэнэй участогуудhаа хуряагдаhан гарганай ямараар хадагалагдажа, тоо бүриднэдэйнь хэр зэргэ хэгдэжэ байhые огто шалгадаггүй байха юм.

Б. Ширеторов.

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН 1947 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 20-ой ЗАСЕДАНИ ДЭЭРЭ ГРЕЧЕСКЭ АСУУДАЛ ТУШААА НҮХЭР А. Я. ВЫШИНСКИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

1. Греческэ асуудалай туухэ тушаа

«Генеральна Ассамблей болбол Грециин политическэ бэеэ даанги ба территориальна бүтэн байдалда тохеолдоһон аюул тухай хэлсэгнэхэ зүйлдэ оруулагдаһан асуудалые зүбшэн хэлсэхэ ёһотой байна»,—гэжэ А. Я. Вышинский хэлэбэ.

Советскэ делегаци болбол нэгэдэхи комитедэй олонхиин үмэнэһөө танай үзэмжэдэ оруулагдаһан дурадхалнуудые зүбшөөжэ шадахагүй байна. Эдэ дурадхалнуудые болбол тон буруу, ямаршье үндэһэгүй. нимэ дээрэһээ греческэ асуудалые зохеон тааруулха ба нэгэн талаһаа Грециигөө талаһаа Югославии, Болгари ба Албаниин хоорондохи харилсаа холбоондо үзэгдэхэ байгаа таарамжагүй үзэгдэлнүүдые зайлуулха зорилгодо яашье таарахагүй байна гэжэ советскэ делегаци тоолоно.

Советскэ правительство болбол Галаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй ба Аюулгүйн Соведэй анхаралые греческэ асуудал тээшэ нэгэтэ бэшэ хандуулһан байна гэжэ һануулан хэлээд, А. Я. Вышинский саашань иигэжэ мэдүүлбэ:

«1946 оной январь һара соо Грециидэхи байдал тухай асуудалые Аюулгүйн Соведэй үүда табихадаа советскэ правительство болбол дүрбэн гол зүйлнүүдые баримталһан байна. Тэрээнэй дотор Грециидэ британска сэрэгүүдэй бии байһан тухай һанамжапууд гол һүүри эзэлһэн байна юм. Грециидэ британска сэрэгүүдэй бии байһан ушар хадаа зайлашагүй шухала байдал дээрэһээ гарана бэшэ, харин үнэн байдал дээрэ энэ ушар болбол Грециидэ дотоодын политическэ байдалые хашалтада оруулхын зэбсэг мүн болоһон ба энэ байдалые греческэ реакционно этэгэдүүд өөрынгөө ороной демократическа хүсэнүүлтэ эсэргүүгээр холо ашаглажа байна гэжэ советскэ меморандум дотор заан хэлэгдэһэн байха юм. Нимэдэ Грециһээ британска сэрэгүүдые гаргахэ шухала үүхай шинжэбэри гараха ёһотой байгаа, типгэбэл греческэ ажабайдалда амгалан тайбан ба журамтай саг ерэхэ байһаниинь дамжагүй.

Английска сэрэгүүд болбол гурим журам тогтоохын түлөө Грециидэ үлэһэн байна гэжэ манда хэлэнэ. Тэд англичануд халаа Грециидэ бүхэли хоер жэл соо гурим журам тогтоожо байна хаям, тэд тэндэ мүнөө хүртэрөө гурим журам үгы байна. Грециидэ гурим журам тогтоохо ябадал болбол грегүүдэй өөһэдынь дотороой хэрэг мүн. Героическа элладын демократическа заншалнуудаар суурхаһан греческэ арад харнин сэрэгүүдэй туһаламжагүйгөөр дотоодынгоо хэрэгүүдые өөрөө, шиидхэхэ шадалтай байна. Греческэ арад туһалхые гүйнагүйбшуу. Харин арадайгаа хүсэл зоригто эсэргүүсэн хуули засагые гарталаа тогтоожо байхынгаа тулада греческэ правительство тиимэ туһаламжа эринэл. Энэ хадаа һаяын үдэрнүүд хүртэр, үнэрэгшэ хоер жэлһөө үлүү сагта Грециидэ боложо байһан событинуудэй бүхы ябасые тодорхойлно».

2. Греческэ һунгалтануудые хуурмагшалга

«Цалдарис—Софулисай правительствын түлөөлэгшэл халаа,—гээд А. Я. Вышинский үргэлжэлнэ.—арадай этигэл найдабриие олоһон түлөөлэлгэтэй правительство гэжэ арадые этигүүлхын тулада Цалдарис ба компаниин гарта Хуули засагые оруулһан 1946 оной апрельскэ һунгалтануудые урдаа барилаг.

«Грециин бүхы талаһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор монархистнуудһаа бэшэ хэншье халаа кандидадуудые дэбжүүлхэ ба һанамжаа үгэхэ өрхэ сүлөөгүй байба» гэжэ тэдэ һунгалтануудай урда тээхэн. үнэрөөшэ жэлэй мартда мүнөөнэй премьер-министр Софулис хэлээгүй һэн аал?»

Энэ мэдүүлгые олон зондо дуулдахаар хэн хэһэн байнаб? Грециин тэрэ үеын премьер-министр ба Грециин мүнөөнэй премьер-министр Софулис ба тэрээнэй хоер орлогшопор Пулерос ба Кафандарис гэгшэд мэдүүлһэн байха юм.

Эпиирэлэ болоһон һунгалтануд туша тэрэ үеын дотоодын хэрэгүүдэй министр Хавиниг гэгшэ хадаа тэдэ һунгалтануудые «террор ба хашалтын ашаар Зервасай канлидадуудые томилолгоһоо ондоо юушье бэшэ» гэжэ нэхэлһэн байна.

«Грециидэ плебисцит бэшэ, харин үрид бэлэдхэгдэһэн махинаци болоһон хадань зараг муухай сэдьхэлтэй хүнүүд лэ плебисцит болоо гэжэ хэлэхэ байна» гэжэ Софулис мэдүүлээгүй һэн аал? Тиигэжэ мэдүүлһэнэйнь тухай 1946 оной сентябриин 7-до гэхэ гү. али плебисцит үнэгөө ёһотой болоһон тэрэ наада зугаанай һүүлээр недель болоод байхада «Эстич» газетэдэ бэшэгдэһэн байха юм.

1946 онодо Грециидэ болоһон һунгалтануудай али зэргын хуурмагаар үнэрэгдэһэниинь лаб гэршэлһэн олон тоото тоо мэдээнүүдые нухэр Вышинский харуулба.

Саашань тэдэ һунгалтануудай түүхэ тухайта хэлэхэ зуураа. Грециин дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын мэдээсэлээр хадаа 2 211 000 һунгагшаһаа голосованшла 1 117.000-нь хабаадалсаһан ба 1.094.000 һунгагшад һанамжаа үгөөгүй һэн гэжэ тэмдэглэбэ.

Англійска сэрэгэй хуули засагуудай Грециидэ бии болгоһон гуримай дүнгынь тиимэ байнабшуу.

Гадаадын сэрэгүүдэй хиналта доро Грециидэ үнэрэгдэһэн тэдэ мэтэ «демократическа» һунгалтануудай дуршэл мүнөөнэй г. Маршаллые Корея тушаа зоригжуулна.

Г. Остин гэгшын г. Ли гэгшын нэрэ хэрэ бэшэһэн Корея тушаа бэшэгдэхэ хаража мэдэхэдэ Кореяда һунгалтануудай үнэрэгдэхэнэй һүүлээр ба Корейскэ национальна правительствын байгуулагдаһанай һүүлээр американска сэрэгүүд Кореяһаа гаргаглаха гэжэ США-гэй правительство дурадхана гэшэ ха. Ондоогоор хэлэбэл американска правительство хадаа Кореядахи һунгалтануудые өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хиналта доро, греческэ янзаар үнэрэгхэ һанаатай байна. Муу жэшэ һурагдахалаа бэлэн гэжэ энээнһээ удхатай. үнэн юм байна...»

Нухэр Вышинский болбол греческэ асуудалай түүхэлэ дахин буцажа ерэхэдэ 1946 ондо Аюулгүйн Соведтэ Бевинэй хэһэн доороо дурсагдагша мэдүүлгые һануулба.

«Греци тушаа хэлэхэ болоо һаа,—гээд Бевинэй мэдүүлгые бэшэһэн тэрэ документ соо хэлэгдэнэ.—греческэ правительствоо үгөһэн уялгануудаа дүүргэмсээрэ манай сэрэгүүд бусаагдаха. типин бидэнэр хадаа ондоо ямар нашие айлгажа ба һанаагынь зобожо байхаяа болихобди».

Юун гэһэн удхатай уялгануд бэ гэжэ тайлбарилагдаагүйн һаань, советскэ делегаци болбол тэрэ мэдүүлгые дуулаад байхадаа, ханибарисаан тээшэ хүсэжэ байһандаа греческэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгые ямаршье формальна- резолюциигүйгөөр миин лэ түрүүлэгшын мэдүүлгээр дүүргэхые зүбшөөжэ байна гэгэ өөрынгөө талаһаа соносохоһон байгаа. Советскэ делегаци хадаа энэ бүхы хэрэгые Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшын формальна бэшэ мэдүүлгээр хизаарлаад дүүргэхэлэ болохо гэжэ тооло-һон байха юм.—тиигэдэ австралийска делегат г. Мэйкин түрүүлэгшээр байгаа, — тэд Грециһээ сэрэгүүдэй алп болохо боогони болзор соо гаргахабди гэжэ британска правительствын үгөөгө үгөө хадань тус асуудалые энэ заседани дээрэ хэлсэгдэжэ үүрэбэ гэжэ тоолохо гэжэ түрүүлэгшын хэлэбэлынь зүбшөөжэ болохо гэһэн байха юм. Нөөрээшье тиимэрхүүгээр тэрэ үеда греческэ асуудалые хаража үзэлгэ хүүрэһэн байгаа».

3. Грецидэхи террористическэ гурим байдал ба гадаадын сэрэгүүд

«Тэрэ гэһээр жэлһэ үлүү болоод байхада,—гэжэ нухэр Вышинский хэлэбэ,—британска сэрэгүүд үшөөл Грециидэ байһаар хандаа. Тэдээн дээрэ харин американска сэрэгэй ба бусад инструкторнууд болон экспертнүүд нэмэжэ ошоод байнад. Грециидэхи байдал һайжараа бэшэ, харин улам муужараа. Гражданска дайн гол түлэб нундаа ябажа байна».

Энэ оной августда ООН-эй секретариадта эльгээгдэһэн ба мүнөөнэй политическэ гурим байдал соо Грециидэ боложо байгаа хэлэшэгүй жэшүүритэй ябадалнуудые гэршэлһэн «греческэ национальна солидарностиин» центральна правлениин бэшэгые өөрынгөө үгэдэ баримталга болгон А. Я. Вышинский уншаба:

«Грециин гадаадын политическэ байдал улам бүри бусайданги боложо байна—гэжэ нухэр Вышинский хэлэбэ,—энээнэй түлөө гол харюусалта надаа греческэ политикын гол факторнууд мүн болохо США ба Великобританида тудана гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй. Тиин, американска правительствын үүсхэлээр бидэнэр дахин энэ асуудалые хараха ёһотой болоод байнабди. тиихэдээшье ондоогоор хараха, греческэ тэрэ бүхы хэрэгые тад ондоогоор, хазагайгаар хараха ёһотой болоод байнабди. Харагдаг эгээл энэ талаха анхаралаа хандуулагүй һаа, советскэ делегаци хадаа Нэгэдэмэл нацануудай организациин болон бүхы дэлхэйн үмэнэ уялгаяа дүүргэхэгүй байнабшуу.

Грециһээ сэрэгүүдээ гаргахабди гэжэ британска правительствын үгөөгө үгэһэн болобошье (Великобритани өөрынгөө энэ уялгые хэрээр дүүргэхэ ааб даа), эдэ сэрэгүүд мүнөө болтор Грециидэ байһаар. Грециин үмэнэ уялгапуудаа үгэбэбди гэжэ Великобританиин хэлэдэгынь хадаа миин лэ бронзово вексель болоод, тэрэ вексели ёһоор вексель гэгшэ түлэхээ һанаагүй ба һанаанашьегүй. Тиихэ зуура Грециидэ демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүү добтолго хүсэтэй болоһон байна. Орон соо байдал даншье шахардуу болонхой». Греческэ асуудалда британска политикын курс демократическа хүдэлөөе бутасохилгодо зорюулагданхай гэжэ А. Я. Вышинский заагаад, греческэ асуудалаар хэдэхэдэн делегацинуудай, тусгаарлабал норвежскэ. французска, бельгийскэ делегацинуудай позициинууд дээрэ тогтожо хэлэбэ. Тэдэ делегацинууд хадаа Грецидэхи мүнөөнэй байдалай шалтагаан хадаа дотоодын хэрэгүүдтэ американска талһаа хамааралсаһан ябадал болоно гэжэ мэдэрһэн байнад.

4. Баримтануудые худхуулга ба англо-франко-американска блогой „габьаянууд"

«Гэбэшье, американска ба британска делегацинууд,—гээд нухэр Вышинский хэлэбэ.—греческэ асуудалые тад ондоо характертай болгохын тулада ба төрөөнние шал хазагайгаар эплэ табихын тулада хэхээр юумые дууһан хэһэн байна. Нэгэдэхи комитедтэ греческэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ болоһон бүхы ушарнуудаа дээрэһээ өнэ илангаяа тоо болоһон ба энэ зугаа наадалай хуурмаг ба хуниие мэхэлхэ гэжэ үүсхэгдэһэндэ үнэншэ хүн бүхэнэй этигэхэгүйн аргагүй байна. Грециин политическэ талаар бэеэ даанхай байхадань ба территориальна бүхэли бүтэнхэнь Югославии. Болгари ба Албани аюул үзүүлжэ байна гэжэ гэмнэһэн асуудалые Генеральна Ассамблей дээрэ табилга кукольно комедиа, муугаар хэгдэһэн политическэ буффонада мүн гэжэ бидэнэр баталан хэлэнэбди. тэд өнөөшие харуулхын туладаехэшье хүсэ гаргаха хэрэгтэй бэшэ. Нэгэдэхи комитедтэ греческэ асуудалые үзэхэлэ бидэнэрэй ажаглан хаража байһан юумэ бүхэн. —Югославида, Болгарида ба Албанида өсэргүүгээр американска делегациин табиһан аргументнүүд, һанамжапууд, баримтануд, американска делегацяар нэгэ найруулгые ондоо һайруулгаар һэлгэһэн һэжэгдэмээр тэрэ ябадал, Югославиин Болгариин ба Албаниин түлөөлэгшэдтэй нэгэдэхи комитедтэ США-гэй түлөөлэгшэдэй үүсхэн ябуулһан найруулгые, хипалтын комисси байгуулхын тулада үлэмжэ ехэ үндэһые гартаа оруулхада дээрэ дурсагдаһан гурбан оронуудые болошогүй аргануулаар хашаһан ябадал өөрынгөө гол зорилго мүн болохо хиналтын комисси тогтоолгые туйлахын тулада американска делегадай гаргаһан өлдөб янзын мэхэ гохонууд, —эдэ бүхыдөө энэ хэрэгэй үнэн бодото удхые элирүүлэн харуулна, мүнөө үеэ Генеральна Ассамблей дээрэ греческэ асуудалые табиһанаараа США-гэй правительствын хүсэжэ байһан бодото зорилгые үнгөөрынь урбуулжа харуулна гэншэ. Энэ болбол Югославие, Болгари ба Албаниие политическэ талаар атаковалаад, һүүлээрэнь уласхоорондын эрхын нормонуудые эбдэжэ байгат. Грециин политическэ бэеэ даанхай байдалда ба территориальна бүтэн байдалда аюул үзүүлнэт гэжэ гэмнэдэ, греческэ хэрэгтэ хамааралсажа ороһон ябадалаа зүбтүүлхэ гэһэн ябадал, тиимээр хамааралсаха үндэһэ һуурина улам ехээр бэхижүүлхэ, дэлхэйн олонпитын хаража байхаа США-гэй Грециие үзүүлжэ байгаа туһаламжые зүбтүүлхын тулада хэһэн ябадал болоно. Энэ туһаламжа үзүүлгээрээ США болбол Грециие өөрынгөө база болгоно гэншэ».

Саашань нухэр Вышинский болбол Югославида, Болгари ба Албанида тохогдоһон гэмнэлгэнүүдэй бүхыдөө худал хуурмаг ба үнэн бэшэ байһаниинь, һанаалһаа абтаһаниинь харуулһан баримтануудые хэлэбэ.

5. Урбагшад, уголовно гэмтэд, провокаторнуудгэмнэлтын гэршэнэр болгогдоһоч байна

«60 гэршэнэрэй тангаригаа үгэжэ байжа үгэһэн асуулта бэшэгдэһэн «сагаан дэбтэр» греческэ правительствоор комиссида ба туһаламжын группада хүргэгдэһэниие Генеральна Ассамблей мэдэхэ ёһотой.—гэжэ А. Я Вышинский тэмдэглэбэ. —Тэдэ 60 гэршэнэрһээ 26 гэршэнэрэй мэдүүлгэнүүдые комисси дуулаһан байха юм. Тэдэнэр юун гэршэнэр байгааб? Тэдэ гэршэнэрһээ 10 хуниинь (39 процент) мурдэлгэ боложо байха үеэ хуурмагаар ба хоорондоо зүрюугээр асуултануудые үгэжэ өөһэдынгөө хуурмаг гэршэнэрбди гэжэ элирүүлһэнь тодорбо. Тэдэнэрэй зариманг худалаар хэлэһэнэйнгээ түлөө греческэ хуули засагуудһаа мүнгэ абаһанаа мэдэрһэн байха юм.

6 хүн (23 процент)—уголовно гэмтэд ба провокаторнууд байна. 5 хүн (16 процент)—саазалгада шиидхэгдэһэн гү, али асуултаа үгэхэ үеөө саазалагдаха болоо байһан. үгышье һаа, сохюулагдахаяа бэ зобоогдоходоо үгэ алдаһан тиимэ нюурнуд байна.

«Нүгөө талаһаа,—гээд А. Я. Вышинский үргэлжэлнэ —комисси болбол 100 гаран гэршэнэрэй мэдүүлгэнүүдые хуулаһан байна. Эдэ гэршэнэрые комисси болбол түрмэнүүдтэ ба концлагерьнуудта һуужа байһан политическэ болон нинтын ажал ябуулагшадай дундаһаа, мүн юрын арадай дундаһаа шэлэжэ абаад асуулһан байха юм. Тэдэнэр түрмэнүүдтэ ба концлагерьнуудта греческэ правительствоор хаагдаһан байгаа. Эдэ гэршэнэр оултадаан лэ греческэ гэмнэлгэнүүдые миин лэ буруушаагаа бэшэ, харин хилэ дээрэ провокациинуудые хэжэ байһандань, демократическа хүдэлөөнэй ба национальна үсөөнхидэй түлөөлэгшэдые хашажа байһандань, Югославиһаа, Болгари ба Албаниһаа Грециидэ тэрьелжэ ошоһон дайнай гэмтэд болон бусад урбагшад үлжагшадые далдалжа, ба дэмжэжэ байһандань греческэ хуули засагуудые өөһэдөө һүртэйгөөр гэмнэһэн байха юм.

Югославишье. Албани ба Болгаришье тэдэндэ тохотдожо байгаа гэмтэ ябадалай түлөө зэмэтэй бэшэ. харин греческэ арадай гартаа буу зэбсэг барижа эсэргүүсэн ороһон греческэ правительство дээрэ өнөөнэй түлөө харюусалга тулана. бүхы харюусалга англійска правительство дээрэ тулана гэжэ эдэ хүнүүд бултаяа зааһан байха юм. Грециие хэды шэнэн англійска дивизиинууд байһаниинь мэдэгдүүб гэжэ г-н Макнейл хэлээ һэн. Тиигээд юуншье болоо баа, тэдэ дивизиинүүдэй тоо болбол демократическа дивизиинүүдые дарахада эдэбхитэйгээр хабаадалсахын тулада лаб хүрэхөөр байгаа ёһотой. Демократическа хүсэнүүдэй удаан шуһаар Грециин газар дэлхэйнь уһалагдаад байна».

6. Документнүүдые хуурмагшалга

«Гэршэнэрэй мэдүүлгэнүүдһээ гадна,—гээд А. Я. Вышинский хэлэнэ.—Югославиба Болгариин правительствоонуудта өсэргүүгээр ондоошье баримтануд элсүүлэгдэһэн байна. Жишээлхэдэ, Буклесэй ба Рубигэй лагерьнуудта партизануудһые һургаха сэрэгэй һургуулинууд байгуулагдаба гэһэн үгэ һанаатһаа абажа тараагдаһан байха юм. Бидэнэрэй дээрэ заагаша хэлэһэнэй хэрэгтэй хүнүүдэй дундаһаа энэ лагерь тухай гэршэн хэдэн мэдүүлгэнүүд мүн баһа суглуулагдаһан байгаа».

Энээнэй һүүлээр советскэ делегациин түрүү Грециин территориальна бүтэн байдалда аюул тохеолдобо гэһэн асуудал тушаа хэлэбэ.

«Грециин территориальна бүтэн байхадань аюул тохеолдобо гэһэн гэмнэлтэ ороһоо энэздэтэй юм. Греческэ правительствоор тусгаарлабал Цалдарисаар маршал Титын октябриин 15-да хэлэһэн интервью худал болгогдоһон ба үнэндөө хадаа Цалдарисай хэлэһэн шэнгеэр маршал Тито хэлээгүй һэн. Цалдарис хадаа маршал Титын интервьюһэ нэгэ үгүүлэл гаргаад, гэмнэлгэ хэхэдэ өөртөө зохистойгоор ондоо үгүүлэлые орондонь табиба гэжэ нэгэдэхи комитедтэ тодорхойлгоһон байна.

Грециие хубаарилан таһалхаяа Югославии, Болгари ба Албани оролдоно гэдэг гэмнэлгын һанаанһаа абтаһан ба хуурмаг байһаниинь тобойсо харагдажа байһан хадань нэгэдэхи комитедэй бүхы заседанинуд дээрэ тэрэ гэмнэлгэ мартагдашаһан хэбэртэй болоод байгаа. Тэд, американска делегацишье хадаа, Цалдарисай правительствын түлөөлэгшэдшье хадаа энэ шал худал гэмнэлгые дабтахаяа гү, али дэмжэхээ зүрхэлөөгүй байшоо. Нэгэдэхи комитедэй һайшаан дурадхаһан резолюци соошье тэрэ гэмнэлгые баһа лэ олохогүйт. Англо-греко-американска эдэ олиггүй худал хуурмаг гэмнэлгэнүүдэй карточна барилга тиигэжэ һандаран унаба».

7. Англо-американска гэмнэлгэнүүд буруу нүүрэнэ. США мүрөө балэртуулна

«Эдэ бүхы ушар байдалнууд соо,—гээд нухэр Вышинский мэдүүлнэ.—олон тоото хуурмаг гэршэнэрэй, һагшадхалгын, документнүүдые хуурмагшалгын, бүдүүлиг хэрэзгы хашалтын ба хазагайралгануудай, худалаар ба зохистой тоо мэдээнһээ үндэнэгүй хамталуулгануудай ба хөөрүүлэн ехэдхэлгэнүүдэй үмэнэ, сагаан ниидхөөр оегдоһон хадаа элэр харагдажа байгаа тэдэ бүхы гэмнэлгэнүүдэй үмэнэ американска делегациие үгэгүйгөөр зүбшөөжэ байгаа делегадуудайшье олониинь хадаа зүрхэгүйдэн зогсохо болоһониинь ба американска. англійска болон греческэ делегацинуудай дурадхаһан найруулганууд ые арсаха болоһониинь гайхалтай гү?».

Хэдэ хэдэн делегадуудай мэдүүлгэнүүдые харуулха зуураа нухэр Вышинский иигэжэ үргэлжэлүүлбэ: «Энэ хадаа Югославида, Болгари ба Албаниа тохогдоһон гэмнэлгэнүүдэй дүүрэнээр буруу һүрэнние гэршэлнэгүй гээшэ аал? Хойшодоо моральна талаараа дилдэхэһэн бөеэ абарха бархагаа шаггагалагдаһанаа адли французска дурадхалһаа шаггагалдажа тэрэ дурадхалые условноор абахые яараһан англо-американска гэмнэгшэд хадаа энээние ехэ түргөөр ойлгоһон байха юм. Бодото хэрэг дээрэ Херше Джонсон гэгшэ США-гэй правительствын нэрэһээ № 191 документдэ бэшэгдэһэн өөрынгөө найруулһан гэмнэлгые мэдүүлхэ зуураа, комиссиин олонхи гэшүүд хадаа Югославиин, Болгари ба Албаниин гэмтэй байһанда этигэнэ гэжэ уридшалан хэлээд, Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдые гурбан оронуудай дүүргэлтэ болгохын хойноһоо хиналта бэелүүлжэ байха комисситалхани-барисатай байхаар бэлэмди гэжэ Югославиин, Болгари ба Албаниин правительствоонуудай хэрбээ мэдүүлээ юм хадань, американска правительство болбол өөрынгөө энэ гэмнэлгые орхеод, французска заһабарине абахаар бэлэн байна гэжэ хэлээ һэн. Теэд энэ мэдүүлгэ болбол—мэхэ гохо гаргаһан ябадал байһань, хилэ шадарай комиссиие тогтооходо зүбшөөлөө үгэхыень дээрэ дурсагдагша гурбан правительствоонуудые баадхаха гэһэн һэдэлгэ байһань нэн өхиннэ хойшо мэдээтэй байгаа. Тэрэ комиссида американска ба англійска правительствоонууд бүхы найдалгала даалгана гээшэ ха. Югославии, Болгари ба Албани Цалдарисай хуули засагта өсэргүүгээр төмсэхэдэнь греческэ партизануудта туһалһапаараа уласхоорондын эрхэ байдалай нормые эбдээ гэжэ резолюци соо тоолохые Генеральна Ассамблейдэ дурадхагдаһан байгаа. Теэд американска резолюци соо бэшэгдэһэн өнэ анха түрүүшын гэмнэлгэнүүд болбол нэгэ талаһаа айлгаха һүрдүүлхые хүсэһэн ба нүгөө талаһаа арсалаа наймаа гаргаһанайнгаа һүүлээр гурбан правительствоонуудые гэмнэхэ тухай асуудалда буулга хэһэн дарыгаа, эдэ гэмнэлгэнүүдые арсаһан болобошье, зүгөөр англо-американецуудай журадхаһан тэрэ комиссиие тогтоожо боломоор гэжэ тоолодог делегадуудые өөһэдынгөө тала тээшэ татажа оруулха гэһэн ябадалһа ондоо юумые бэшэ байһаниинь анханһаа харагдаһан байна. Энээнэй худалдаа наймаанай янзатай байһаниинь, хашалта хабшалтын янзатай байһаниинь англійска делегациин аяг аша дээрэһээ харагдана.

Иигэжэ наймаа хэхэ гээшэ болошогүй ябадал мүн гэжэ, хашалта хабшалтын эдэб арганууде хэрэглэхэ гээшэ, айлгаха, һүрдүүлхэ гээшэ, үнэн бодото дээрээ болоогүй юумые болоо гэжэ мэдэрэгты гэжэ Югославиие, Болгари ба Албаниие баалаха гээшэ, хаагүй юумээ хэбди гэжэ мэдэрхые баалаха гээшэ, тиигэжэ мэдэрээ һаатнай хайшан гэжэшье өөрынгөө компссиие байгуулхын тулада үлэмжэ зөөлэхэн, миниг хэлэхэ ёһоор, үлэмжэ уулгар резолюци гаргахабди гэжэ найруулха гээшэ болошогүй ябадал мүн гэжэ советскэ делегации нэгэдэхи комитедтэ заажа хэлэһэн байгаа. Энэ бүхы ябадал хэгдэхэдэ процедурын тогтоогдомол бүхы гуримуудые сохом эбдэжэ хэгдэһэн байха юм. Американска резолюциин ороһдоо тарагүйгөөр голосовалагдаһаниие хэлэбэл госотой болоно: анха түрүүн өнэ резолюциин эхинь бэшэ, харин тэг дунд абтаһан пунктнуудые голосовалагдаад, резолюциин һүүлынь голосовалагдаад, һүүлэдэ резолюциин эхин голосовалагдаһан байха юм. Тиигэжэ американска делегаци болбол олонхи голосуудые бүхы үнэн арга мэхээр суглуулан шадаһан байгаа.

Иигэжэ олонхи голосуудые тон түлюур тиимэ процедурын байһан һээ суглуулжа абадаг байна. Юуб резолюциие 11 хүн арсажа голосовалаа 27 хүн һанамжаа үгэдэггүй, тиигээд болоод байхадань, харин хабаадалдаг һанамжые тоонгүйгөөр 17 голосуулжа абаад байхадань хамаагүйгөөр резолюциие абтаа гэжэ тоолодог байна.

Грециһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха тухай советскэ резолюциин гурбан үлэг 33 голосоор гэхэ гү, али бүхы митедэй гурбанай хоер хубиһаа үсөөн голосоор арсагдаһан байна. Тиигээд, 8 голосууд советскэ резолюциин гурбан үлэгэй түлөө үгэгдэһэн ба 16 хүнүүд намжануудаа үгөөгүй байгаа.

Тиимэ болохолоороо нилээд олон делегациинууд американска дурадхамжэхээ арсаһан байна гэншэ. делегациинуудай талаһаа гаргаһан шүүгдэ сохигдоходоо өөһэдынгөө гэмнэлтэй түрүүшын позициинуудта сухарижа тэдэ греко-англо-американска гэмнүүдээ мүр улаишье үлөөгүй резолюци сэдьхэлээ ханаха баатай болоһон американска блогой ехэхэн морально-политическэ диилдэлые өөрөө арсагдаа баримтануд гэршэлнэ бэшэ аал?

Тиимэһээ США түрүүтэй гэмнэгдэгшэ хэтэрхэй ехээр ба хэм хэмжээгүй хэлэрүүлэгдэһэн англо-американска гоор ехэ шуурагаар дэбжүүлэгдэ гэмнэлгэ мүнөө лэ шуурадаан, мылыгдэ һэн байшобо гэншэ.

8. Комиссиие байгуулга гээшэ—арадуудай бүрэн дааншаг байна эрхэ тухай уставай шухалын шухала принципые бүдүүлигээр хазагайруулга мүн

«Советскэ делегаци,—гээд саашань нухэр Вышинский тэмдэглэнэ,—энээн тушаа өөрынгөө һанамжые тодорхойгоор хэлэһэн байгаа. Тиимэ комисси байгуулха үндэһэ һууринууд үгы, юуб гэхэдэ Грециин гадаадын политическэ байдалай хангалтагүй байһанай гол үндэһые Грециин дотоодын хэрэгүүдэй байдал соо бэдэрхэ хэрэгтэй, тэрэнэй тулада нэгэдэхи комитедэй шиидхэбэри соо тодорхойлогдоһон тиимэ уялгануудтай комиссиие томилһоной хэрэг угта байхагүй гэжэ советскэ делегаци заа-han байха юм. Тиимэ уялгануудтай делегациие тогтоолго болбол Нэгэдэмэл нацануудай организациин уставай принципүүдтэ, түрүүшын эзлжээндэ арадуудай эрхэтэй байха принципэ таарамжтай ябадал болоно гэжэ тэрэшэлэн советскэ делегаци заа-han байгаа. Тэрэ комиссиие гадаадые һайжаруулха бэшэ, харин муудуулха байна гээшэ. тэрэ хаяа гые хүнгэдхэхэ шадалгүй болохо—тэрэнэй ажал-ябуулга дээрэһээ улам зэбүүрхэл ба балканска хэрэгүүдтэ ехэ бэрхэшээл гаргаха байна. Тиимэ СССР дурсагдагша комиссиие забшигүй».

Харюусалгата редакторэй орлогшо
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

„ПРОГРЕСС"
«Тагнуулшын баатаршалга»

„ЭРДЭМ"
«Анаит»

Гүрэнэй БМАССР-эй уранһайханай музейн гэр соо советскэ уранзураашадай гоё һайхан зурагуудые Московско нүүдэл выставкэ харуулжа байна.

Энэ выставкэ понедельникнэ бэшэ үдэрнүүдтэ, үглөөнэй 10 часаа үдэшын 5 хүртэр нээлтэтэй байха юм.

Музейн адресынь: ул. Рабочая, 20.

Горсоветэй хүдөө ажахын таһаг болбол 1948 ондо хэрэгжэдэхэ газарай участогуудай зохилнуудые ба мүн тэрэ элэн 1947 ондо газарай участогуудые хэрэгжэлэн тухай справкануудые энэ оной декабриин 1 хүртэр абана гэжэ городской организациинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба профсоюзай местномуудай түрүүлэгшэнэртэ мэдэгдэнэ.

Хүдөө ажахын таһаг.

Осоавиахимай БМАССР-эй Центральна Совет болбол элдэб үүлтэрэй нохой тэрэ доронь сэнэгшэ түлөөө худалдан абажа байна.

Худалдахые хүсэгшэд худэлмэриин саг соо шимэ адресаар хандана гэбэл: г. Улан-Удэ, ул. Свердлова, 18,

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80, зам. редактора—23, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00173. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10000.